

Додаток
до рішення 3 сесії Харківської
міської ради 7 скликання
«Про внесення змін до Комплексної
програми розвитку освіти
м.Харкова на 2011-2017 роки»
від 13.01.2016 № ____/16

**ХАРКІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ**

**КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
РОЗВИТКУ ОСВІТИ м. ХАРКОВА на 2011-2017 роки**

**м. Харків
2016 р.**

ЗМІСТ

1. ПАСПОРТ ПРОГРАМИ	3
2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
3. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ОСВІТИ М. ХАРКОВА, МЕТА ПРОГРАМИ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ6	
3.1. Забезпечення функціонування навчальних закладів та установ освіти міста Харкова	6
3.2. Удосконалення змісту освіти.....	6
3.2.1. Дошкільна освіта.....	6
3.2.2. Загальна середня та позашкільна освіта	8
3.2.3. Моніторингові дослідження якості освіти	22
3.3. Створення умов розвитку системи освіти	25
3.3.1. Кадрова політика	25
3.3.2. Науково-методичний супровід реалізації Програми.....	26
3.3.3. Розвиток матеріально-технічної бази системи освіти.....	29
3.3.4. Інформаційні та комунікаційні технології в системі освіти	30
3.4. Реалізація комплексних проектів освіти.....	33
3.4.1. «Обдарована молодь». Розвиток системи роботи з обдарованою молоддю	33
3.4.2. «Я – харків'янин». Розвиток системи виховання дітей і молоді міста	37
3.4.3. Учніське самоврядування – школа демократії та соціального партнерства.	39
4. НАПРЯМКИ ТА ЗАХОДИ ПРОГРАМИ.....	41
4.1. Забезпечення функціонування навчальних закладів та установ освіти міста Харкова	41
4.2. Удосконалення змісту і технологій освіти	41
4.2.1. Дошкільна освіта.....	41
4.2.2. Загальна середня та позашкільна освіта	44
4.2.3. Моніторингові дослідження якості освіти	58
4.2.4. Реалізація інклюзивної освіти у навчальних закладах м. Харкова	61
4.2.5. Реалізація Концепції національно-патріотичного виховання.....	63
4.3. Створення умов розвитку системи освіти	65
4.3.1. Кадрова політика	65
4.3.2. Науково-методичний супровід реалізації Програми.....	67
4.3.3. Розвиток матеріально-технічної бази системи освіти.....	71
4.3.4. Інформаційні та комунікаційні технології в системі освіти	73
4.4. Реалізація комплексних проектів освіти.....	76
4.4.1. «Обдарована молодь». Розвиток системи роботи з обдарованою молоддю	76
4.4.2. «Я – харків'янин». Розвиток системи виховання дітей і молоді міста	80
4.4.3. «Учніське самоврядування – школа демократії та соціального партнерства»	82
4.5. Погашення кредиторської заборгованості.....	85
5. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ.....	85
6. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ.....	85
7. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ	86
8. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ.....	86
8.1. Забезпечення функціонування навчальних закладів та установ освіти міста Харкова	86
8.2. Удосконалення змісту освіти.....	86
8.2.1. Дошкільна освіта.....	86
8.2.2. Загальна середня та позашкільна освіта	86
8.2.3. Моніторингові дослідження якості освіти	88
8.3. Створення умов розвитку системи освіти	88
8.3.1. Кадрова політика	88
8.3.2. Науково-методичний супровід реалізації Програми.....	89
8.3.3. Розвиток матеріально-технічної бази системи освіти.....	89
8.3.4. Інформаційні та комунікаційні технології в системі освіти	89
8.4. Реалізація комплексних проектів освіти.....	90

1. ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

Назва Програми: «Комплексна програма розвитку освіти м. Харкова на 2011-2017 роки»

Підстава до розробки Програми:	Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту»
Замовник Програми:	Харківська міська рада
Головний розробник Програми:	Департамент освіти
Головна мета Програми:	Створення умов та інноваційних механізмів розвитку системи освіти м. Харкова
Основні завдання Програми:	- забезпечення якості та доступності послуг із дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти для різних категорій вихованців та учнів; - оновлення змісту і структури освіти на основі Державних стандартів освіти; - розвиток моральних засад соціалізації особистості на основі традиційних цінностей українського суспільства; - використання ресурсів позашкільної освіти для розширення можливостей вибору індивідуальних освітніх траєкторій та розвитку творчого потенціалу особистості; - розвиток механізмів координації та інтеграції мережевої взаємодії в роботі з обдарованими дітьми та талановитою молоддю; - розвиток механізму громадсько-державного управління освітою як чинника забезпечення якості освіти, її відкритості та інвестиційної привабливості; - розвиток системи психологічного супроводу освітнього процесу на всіх рівнях освіти і в різних типах навчальних закладів; - формування здоров'язбережного освітнього середовища, що враховує адаптаційні резерви школярів і забезпечує

	збереження їх психосоматичного здоров'я і духовно-моральний розвиток; - розвиток міської системи контролю та нагляду у сфері освіти; - удосконалення матеріально-технічної бази навчальних закладів; - створення умов для функціонування у м. Харкові єдиного освітнього інформаційного середовища; - формування інформаційної культури учнів та педагогічних працівників, забезпечення їх інформаційних потреб; - подальша оптимізація освітнього менеджменту на основі використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності та навчально-виховному процесі.
Строки реалізації Програми:	2011-2017 роки
Джерела фінансування:	- кошти бюджету міста Харкова; - інші джерела фінансування, не заборонені законодавством України.
Обсяги фінансування:	Розмір коштів на кожний окремий рік розглядається у встановленому законом порядку.
Очікувані кінцеві результати реалізації Програми:	- відкриття 7 нових дошкільних навчальних закладів і не менше 85 груп в діючих дитячих садках; - забезпечення показника охоплення дошкільною освітою дітей від року до шести до 80 %, дітей п'ятирічного віку – 100 %; - оновлення обладнання пралень дошкільних навчальних закладів та технологічного обладнання харчоблоків навчальних закладів; - підтримка в актуальному стані офіційних сайтів усіх навчальних закладів міста; - оновлення гральних майданчиків у 50 % дошкільних навчальних закладів; - продовження оновлення спортивного інвентарю та меблів у навчальних закладах; - створення в кожному районі м. Харкова сучасного базового шкільного стадіону; - продовження роботи з розвитку школи

	інклюзивної освіти (доступної для дітей з особливими потребами); - розвиток міської системи дистанційного навчання для школярів і педагогів; - забезпечення функціонування єдиної телекомунікаційної мережі системи освіти міста; - доведення середнього показника кількості учнів на 1 комп'ютер у школах міста до 17. - розробка плану поетапного виготовлення технічної документації та свідоцтв про право власності територіальної громади на будівлі комунальних закладів освіти міста та документів про закріплення за ними земельних ділянок, розпочати реалізацію плану; - приділення особливої уваги питанню сприяння в забезпеченні педагогів житлом.

2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Комплексну програму розвитку освіти м. Харкова на 2011-2017 роки розроблено з метою створення умов та інноваційних механізмів розвитку системи освіти м. Харкова на виконання Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», Указу Президента України від 30.09.2010 № 926/2010 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні».

3. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ОСВІТИ М. ХАРКОВА, МЕТА ПРОГРАМИ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ

3.1. Забезпечення функціонування навчальних закладів та установ освіти міста Харкова

Згідно із законодавством України в галузі освіти із змінами, внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 24.12.2015 № 911-VIII, Бюджетним кодексом України, Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» за рахунок бюджету міста Харкова утримуються дошкільні, позашкільні, професійно-технічні навчальні заклади та забезпечується організація харчування учнів та вихованців, в тому числі пільгових категорій. Діяльність загальноосвітніх навчальних закладів фінансується за рахунок державної освітньої субвенції.

3.2. Удосконалення змісту освіти

3.2.1. Дошкільна освіта

У системі дошкільної освіти міста функціонують 224 навчальні заклади (у 2010 році – 215) різних типів та форм власності;

- комунальної форми власності – 203 (196 ДНЗ, 7 НВК);
- державної форми власності – 4 (3 ДНЗ, 1 НВК);
- приватної форми власності – 17 (9 ДНЗ, 8 НВК).

У місті здобувають дошкільну освіту майже 45 тисяч вихованців (проти 38506 тис. у 2010 році).

З метою максимального охоплення дітей з особливими освітніми потребами створено мережу дошкільних навчальних закладів компенсуючого типу, функціонують 58 дошкільних навчальних закладів комбінованого та

компенсуючого типів для 4,8 тис. вихованців із різними нозологіями (слух, зір, мова, опорно-руховий апарат, органи дихання, психоневрологічні захворювання, з латентною туберкульозною інфекцією, із захворюваннями серцево-судинної системи, ендокринної системи, органів травлення).

Визначено 9 базових дошкільних навчальних закладів для запровадження інклюзивного навчання та виховання.

Охоплення дітей дошкільною освітою від 1 року до 6-ти становить 72 % (2010 рік – 66,8 %), від 3-х до 6-ти років – 96,1 % (2010 рік – 88,8 %). Показник охоплення дошкільною освітою дітей 5-річного віку стабільно становить 100 % (2010 рік – 98,3 %).

Діти дошкільного віку, які не відвідують дошкільний навчальний заклад, залучаються до різних форм здобуття дошкільної освіти через організацію роботи:

- груп короткотривалого перебування;
- груп із підготовки дітей до навчання у школі;
- фізичних осіб, які мають ліцензію на право надання освітніх послуг у сфері дошкільної освіти;
- соціально-педагогічного патронату;
- консультаційних центрів.

Діти дошкільного віку, які перебувають у дошкільному навчальному закладі короткотривало чи під соціально-педагогічним патронатом, беруться на облік у цьому закладі.

За час дії Комплексної програми розвитку освіти м. Харкова на 2011-2015 роки створено 14 дошкільних навчальних закладів, при плановому завданні – 5. Усього відновлено роботу 102-х груп на 3 тис. місць.

У більшості районів міста знято соціальну напругу щодо влаштування дітей до дитячих садків.

Дошкільні навчальні заклади міста працюють за комплексними освітніми програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України: «Дитина», «Українське дошкілля», «Впевнений старт», «Я у Світі».

В установленому порядку використовуються парціальні програми.

Наявність варіативних додаткових програм сприяє максимальному врахуванню вікових та індивідуальних можливостей, інтересів, запитів, бажань, нахилів кожного вихованця при визначенні інваріантної та варіативної складових змісту дошкільної освіти.

Здобуття дошкільної освіти дітьми з особливими потребами здійснюється за окремими програмами й методиками.

З 1 вересня 2013 року у місті впроваджено єдину електронну базу даних реєстрації дітей дошкільного віку в навчальні заклади. Реєстрація дитини є безкоштовною і загальнодоступною. Уся персональна інформація охороняється та обробляється відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

Завідувачі здійснюють прийом документів для зарахування дошкільнят до дитячих садків за списками електронного реєстру. Зарахування проходить через систему «Інтернет». Крім того, ця система дозволяє здійснювати

моніторинг наповнюваності груп та прогнозувати розширення мережі відповідно до реальних потреб населення.

З моменту запровадження електронної бази ІСУО, районними реєстраторами оброблено понад 14 тис. електронних заяв, майже 10 тис. дітей забезпечено місцями.

Основні завдання:

- продовжувати здійснювати прогнозування розвитку дошкільної освіти, оптимізацію мережі дошкільних навчальних закладів усіх типів та форм власності відповідно до освітніх потреб населення і демографічних прогнозів;
- продовжувати здійснювати подальшу цілеспрямовану роботу щодо відновлення діяльності раніше закритих дитячих садків та груп у функціонуючих дошкільних навчальних закладах;
- продовжувати вживати заходів щодо збільшення показника охоплення дітей дошкільною освітою;
- продовжувати вживати заходів щодо створення інклюзивних груп.

3.2.2. Загальна середня та позашкільна освіта

Мережа. Загальна середня освіта перебуває на важливому етапі розвитку. Тривають реформи в галузі освіти, що спрямовані на досягнення європейського рівня знань. Освіта – це інвестиції в майбутнє, основа успішної кар'єри і гідного життя.

У місті створено систему загальної середньої освіти, яка здійснюється у 204 загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності системи освіти, в яких навчається більше 110 тисяч учнів (2010 рік – 101 тис. учнів):

- 187 загальноосвітніх навчальних закладів комунальної форми власності (34 спеціалізовані школи, 8 навчально-виховних комплексів, 10 ліцеїв, 23 гімназії, 1 школа-інтернат, 5 вечірніх (змінних) шкіл, 106 загальноосвітніх шкіл);
- 16 приватних загальноосвітніх навчальних закладів;
- 1 відомчий навчальний заклад.

Охоплення навчанням

Ведеться систематична робота щодо забезпечення обов'язковості загальної середньої освіти, результатом якої є зменшення кількості дітей шкільного віку, що не охоплені навчанням від 16 у 2010 році до 1 у 2014 році, здійснено розшук дітей, відомості про яких відсутні – з 117 у 2010 році до 0 у 2015 році. Цю проблему цілком вирішено.

У 2015/2016 навчальному році очікується 114,4 тис. школярів, що на 1,8 % більше ніж у попередньому році. З них зареєстровано в місті лише 82,5 тисячі, це 72 %. Майже 5 тисяч дітей – мешканці Харківської області, більше 4 з половиною тисяч – інших регіонів України. Решта школярів – це іноземці, що перебувають у місті на законних підставах та ті, що не прописані в Харкові за місцем проживання.

За останні 5 років збільшилася кількість випускників 11-х класів, які продовжують здобуття освіти у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації: з 92,6 % у 2011 році до 95,9 % у 2015 році.

Разом із тим четвертий рік поспіль збільшується кількість учнів у мережі комунальних загальноосвітніх навчальних закладів: зі 100 370 учнів у 2012 році до 109 254 учнів у 2015 році.

За рахунок упорядкування мережі класів та оптимального використання шкільних приміщень з 2013/2014 навчального року у місті відсутня друга зміна (у 2010 році 8 ЗНЗ працювало у дві зміни).

Разом з тим у 2014/2015 навчальному році у 9 загальноосвітніх навчальних закладах міста ще 989 учнів (33 класи) навчалося на підзміні.

Поступово здійснюється перехід на навчання без підзміни:

Навчальний рік	Навчаються на підзміні (кількість)		
	Закладів	Класів	Учнів
2011/2012	14	49	1321
2012/2013	11	41	1162
2013/2014	11	41	1194
2014\2015	9	33	389

Проблема: у деяких навчальних закладах підзімна може бути ліквідована тільки за рахунок побудови або виділення додаткових приміщень (гімназії №№ 116, 144; ліцей № 161 «Імпульс»; спеціалізовані школи №№ 50, 80, 87, 93, 162; загальноосвітні школи №№ 122, 126, 156).

Форми навчання. Право громадян на доступну освіту реалізується шляхом запровадження різних форм навчання.

Індивідуальним навчанням охоплено учнів, які за станом здоров'я не можуть відвідувати навчальний заклад. Таких учнів було: у 2011/2012 н. р. – 957, у 2012/2013 н. р. – 910, у 2013/2014 н. р. – 862, у 2014/2015 н. р. – 888.

Екстернат – одна з форм навчання, яка організована у м. Харкові, для здобуття базової та повної загальної середньої освіти для всіх повнолітніх громадян, які своєчасно не отримали відповідний рівень освіти і для неповнолітніх, які самостійно опанували навчальний матеріал відповідного класу, рівня. Протягом останніх років кількість охочих навчатися за цією формою продовжує поступово зменшуватися: у 2011/2012 навчальному році – 169, у 2012/2013 н. р. – 160, у 2013/2014 н. р. – 159, у 2014/2015 н. р. – 150.

Вечірню (заочну) форму навчання запроваджено для громадян, які не мають можливості навчатися в школах із денною формою навчання, у місті працюють 5 вечірніх (змінних) шкіл. Ці заклади мають свої особливості і здобутки. Спеціалізована вечірня школа № 23 навчає глухих і осіб зі зниженим слухом.

Маючи досить високий потенціал, система освіти міста прагне до мінімізації кількості учнів, які навчаються за вечірньою формою: у 2011/2012 навчальному році – 2253, у 2012/2013 н. р. – 2334, у 2013/2014 н. р. – 2192, у 2014/2015 н. р. – 2037.

На базі В(3)Ш міста обслуговуються учні вечірніх (заочних) класів при 5 виправних колоніях та слідчому ізоляторі, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України: у 2011/2012 н. р. – 712 осіб; 2012/2013 н. р. – 662, у 2013/2014 н. р. – 651, у 2014/2015 н. р. – 645 осіб.

Організація профільного навчання. Профілізація передбачає створення рівного доступу до якісної освіти школярам різних категорій відповідно до їх нахилів та потреб; розширення можливості соціалізації учнів, що має значення для побудови успішної професійної кар'єри.

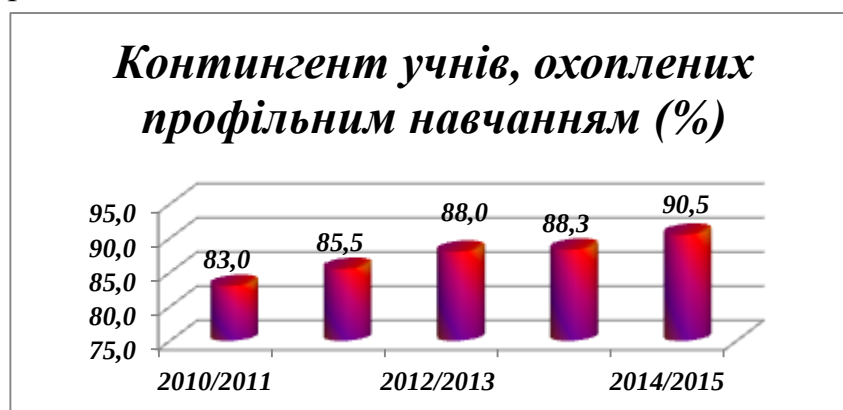
Діюча в місті система профільного навчання реалізується різними шляхами: через мережу гімназій, ліцеїв, загальноосвітніми навчальними закладами з класами з поглибленим вивченням предметів та профільними класами.

У місті функціонують 67 загальноосвітніх навчальних закладів нового типу комунальної форми власності: 10 ліцеїв, 23 гімназії і 34 спеціалізовані школи, що становить 37 % від загальної кількості загальноосвітніх навчальних закладів комунальної форми власності.

Усього профільне навчання здійснюється у 168 загальноосвітніх навчальних закладах, з них у 159 ЗНЗ комунальної форми власності та 9 ЗНЗ приватної форми власності, що складає 84,4 % від загальної кількості загальноосвітніх навчальних закладів мережі міста.

У 2014/2015 навчальному році профільним навчанням було охоплено 11270 учнів, що складає 90,5 % від загальної кількості учнів 10-11-х класів. У 87 загальноосвітніх навчальних закладах функціонували 1169 класів із поглибленим вивченням окремих предметів, де навчалося 32602 учні; у 363 допрофільних 8-9-х класах навчалося 9774 учні, що склало 53,2 % (у 2013/2014 навчальному році – 49,5 %).

Коли починалося впровадження профільного навчання у 2001-2002 навчальному році середній показник по Україні складав 20,5 %, а у Харкові – 41,6 %. За всі роки впровадження профільного навчання відсоток охоплення учнів у м. Харкові збільшився майже на 50 %.

Упродовж останніх 3-х років простежується стабільність у виборі напряму профілізації у старшій школі. Відповідно до попиту учнів школи III ступеня, як і в попередні роки, перевага надається 3 напрямам профільного навчання: філологічному напрямку (33,8 %), природничо-математичному напрямку (26,7 %) та суспільно-гуманітарному напрямку (17,6 %).

З метою координації взаємодії між управліннями освіти адміністрацій районів Харківської міської ради щодо забезпечення зайнятості випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які після їх закінчення не навчаються та не працевлаштовані, здійснення більш якісної профорієнтаційної роботи між Департаментом освіти та Харківським міським центром зайнятості у вересні 2009 року підписано відповідну угоду про співпрацю.

Зовнішнє незалежне оцінювання рівня навчальних досягнень

Шостий рік поспіль Департаментом освіти організовується проведення пробного зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури на безоплатній основі за матеріалами, що надає Харківський регіональний центр оцінювання якості освіти (далі – ХРЦОЯО), для випускників пільгового контингенту. Щорічно такою можливістю користувалися близько 260 випускників (у 2015 році серед учасників заходу було 99 дітей, які прибули із зони АТО та навчалися у загальноосвітніх навчальних закладах міста).

Для проведення основної сесії ЗНО щорічно залучалося близько 2 тис. педагогічних працівників у якості персоналу пунктів тестування, які зразково виконували свої обов'язки.

На час проведення ЗНО, крім вищих навчальних закладів, 25 найкращих шкіл міста працювали як пункти тестування. На базі ХСШ № 109 організовував роботу пункт з перевірки тестових завдань з розгорнутими відповідями з англійської мови, російської мови та математики.

Завдяки узгодженій роботі департаментів Харківської міської ради та особистій відповідальності всіх керівників та педагогів загальноосвітніх навчальних закладів у місті щорічно створюються безпечні умови для об'єктивного, неупередженого та прозорого оцінювання знань випускників шкіл міста Харкова.

Згідно з щорічним офіційним звітом Українського центру оцінювання якості освіти щодо результатів зовнішнього незалежного оцінювання простежується значне збільшення кількості випускників загальноосвітніх навчальних закладів міста, які отримували максимальну кількість – 200 балів за виконання тестів (із 43-х у 2010 році до 136-ти у 2015 році). Чотири навчальні заклади міста увійшли до сотні кращих шкіл України за результатами ЗНО – 2015: ХГ № 6, 46, ХФМЛ № 27, СШ № 156.

У м. Харкові проводиться **толерантна мовна політика**. Процес впровадження державної мови в усі сфери життєдіяльності міста відбувається з урахуванням історичних та територіальних умов нашого регіону.

Мережа закладів освіти щодо мов навчання за останні п'ять років розподіляється таким чином:

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
	н.р.	н.р.	н.р.	н.р.	н.р.
Кількість україномовних шкіл	91	93	93	92	91
Кількість російськомовних шкіл	53	53	55	57	57

Кількість двомовних шкіл	36	35	34	33	34
Всього шкіл	180	181	182	182	182
Учні, які навчаються українською мовою (%)	59,7 %	59,5 %	59,2 %	58,9 %	58,6 %
Учні, які навчаються російською мовою (%)	40,3 %	40,5 %	40,8 %	41,1 %	41,4 %

Забезпечується право національних меншин на вивчення рідної мови. Функціонують навчальні заклади з поглибленим вивченням єврейської та корейської мов. Працюють азербайджанські та вірменські освітньо-культурні центри.

Харчування. Одним із пріоритетних напрямів роботи навчальних закладів міста є організація повноцінного та якісного харчування дітей.

З метою продовження і розширення дії міської Програми «Шкільне харчування» на 2009-2011 роки в Харкові реалізовувалася міська Програма «Дитяче харчування» на 2012-2015 роки, затверджена рішенням 11 сесії Харківської міської ради 6 скликання від 16.11.2011 № 495/11. Завдяки цим програмам створено єдину систему організації харчування у загальноосвітніх навчальних закладах і у дошкільних навчальних закладах, що забезпечило раціональне та ефективне використання бюджетних коштів.

Виконання натуральних норм у загальноосвітніх навчальних закладах у першому кварталі 2015 року зросло порівняно із 2010 роком на 14,3 %.

Рік	2011	2012	2013	2014	2015 (I кв.)
% виконання натуральних норм	78,7	79,8	86,4	87,0	88,3

Протягом терміну реалізації програм збільшився на 12 % відсоток учнів, охоплених гарячим харчуванням, і склав у I кварталі 2015 року 90 %.

Рік	2011	2012	2013	2014	2015 (I кв.)
% учнів, охоплених гарячим харчуванням	78,0	78,6	82,0	86,5	90,0

Крім того, з метою забезпечення повноцінного харчування дітей з 01.09.2009 для учнів перших класів загальноосвітніх навчальних закладів комунальної форми власності м. Харкова запроваджено додаткове безкоштовне харчування молоком гарантованої якості.

Єдині підходи до вирішення питань організації харчування вихованців дошкільних навчальних закладів у районах міста Харкова забезпечуються комунальною організацією Харківської міської ради «Дошкільне харчування» (далі – КО ХМР «Дошкільне харчування»), створеною рішенням 6 сесії Харківської міської ради 6 скликання від 06.04.2011 № 246/11 «Про створення комунальної організації Харківської міської ради «Дошкільне харчування».

Здоров'я дітей. На виконання рішення 28 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 03.12.2008 № 329/08 «Про затвердження плану заходів щодо організації та проведення профілактичних медичних оглядів учнів загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та форм власності м. Харкова», з метою вивчення стану здоров'я дітей, що навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах, розподілу школярів на групи

для занять на уроках фізичної культури, своєчасного виявлення хворих та запобігання розповсюдженню захворювань в організованих колективах, уже третій рік поспіль проводяться профілактичні медичні огляди учнів 1-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Харкова всіх типів і форм власності.

За підсумками проведеної роботи із загальної кількості оглянутих:

Висновок обстеження	2010/2011 н. р.	2011/2012 н. р.	2012/2013 н. р.	2013/2014 н. р.	2014/2015 н. р.
Здорові діти	35,3 %	35,4 %	38,8 %	35,6 %	36,0 %
Направлялися на дообстеження	17,0 %	16,4 %	25,6 %	24,9 %	23,7 %
Поставлені на диспансерний облік	38,8 %	37,0 %	35,6 %	33,9 %	33,7 %
Розподілені на групи для занять фізичною культурою					
Основна група	56,0 %	58,1 %	59,4 %	59,3 %	60,3 %
Підготовча група	37,7 %	36,9 %	36,2 %	37,0 %	36,3 %
Спеціальна група	4,6 %	3,3 %	2,8 %	2,2 %	1,9 %
Звільнені від занять фізичною культурою	1,7 %	1,7 %	1,6 %	1,5 %	1,4 %
Усього оглянуто	98 %	98,2 %	97,7 %	98,7 %	98,3 %

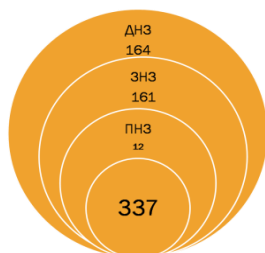
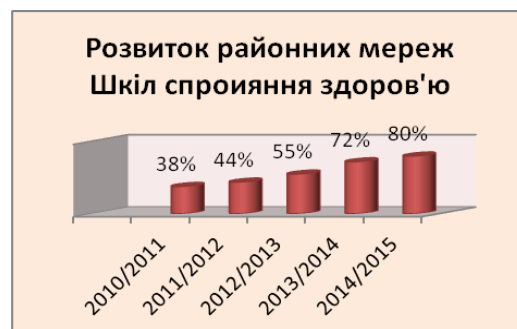
За підтримки Національного Олімпійського комітету з 2008 року серед школярів проводяться **Малі олімпійські ігри Харкова**. Цей масштабний захід проходить упродовж навчального року, охоплює щорічно понад 50 тисяч школярів.

Команди-переможці за кошти міського бюджету мають змогу оздоровитися на морському узбережжі.

З 2010 року в 67 школах встановлено тренажерні майданчики. У 31 школі створено сучасні шкільні стадіони.

Школи сприяння здоров'ю. Особлива увага приділялася питанням розвитку районних мереж Шкіл сприяння здоров'ю. За п'ять років їх кількість збільшилася на 42 %.

100 % навчальних закладів комунальної форми власності Жовтневого, Київського, Комінтернівського, Московського, Червонозаводського районів впроваджують власні комплексні моделі та програми здоров'язберігаючого спрямування у навчально-виховний процес.

Кількість навчальних закладів - Шкіл сприяння здоров'ю

337 навчальних закладів реалізують комплексний підхід щодо збереження здоров'я учнів, формування в них навичок здорового способу життя та профілактики шкідливих звичок.

Щорічно понад 6000 учнів 1-11 класів отримують додаткові знання з основ здорового способу життя та профілактики безпечної поведінки, захворювань, залежностей і шкідливих звичок на заняттях гуртків і факультативів.

Упродовж п'яти років Департаментом освіти проведено 20 науково-методичних, практичних семінарів, учасниками яких стали більше 800 педагогів; запроваджено систему оцінювання та самооцінювання діяльності Шкіл сприяння здоров'ю; розпочато роботу щодо здійснення моніторингу ефективності впровадження освітньо-просвітницьких профілактичних програм і заходів у навчальних закладах.

Проблеми. Аналіз діяльності Шкіл сприяння здоров'ю свідчить про:

- недостатність висвітлення об'єктивної ситуації щодо медико-соціальних чинників, які впливають на формування здоров'я школярів на педагогічних нарадах, батьківських зборах тощо;

- епізодичність залучення фахівців різних галузей для проведення профілактичної роботи в закладах освіти.

Пріоритетні напрямки роботи:

- посилення міжвідомчої співпраці щодо підвищення мотивації школярів в отриманні знань про збереження і зміцнення здоров'я;

- запровадження ефективних методик та технологій здоров'язберігаючого, здоров'яформуючого змісту в Школах сприяння здоров'ю;

- підвищення рівня валеологічної компетентності вчителів.

Оздоровлення. Уже п'ять років поспіль у м. Харкові зберігається мережа дитячих закладів відпочинку з денним перебуванням на базі загальноосвітніх навчальних закладів.

У місті функціонують 185 таборів з денним перебуванням, табір праці й відпочинку з цілодобовим перебуванням на базі Харківської школи-інтернату № 14 для дітей, які потребують соціальної уваги та підтримки.

Відсоток охоплення відпочинком у таборах з денним перебуванням на базі загальноосвітніх навчальних закладів міста (%)

Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015
% охоплення	53,7	47,3	41,1	45,5	37,7	38,7

Середній показник охоплення відпочинком у пришкольніх таборах за останні п'ять років склав 42,1 % від загальної кількості дітей шкільного віку м. Харкова.

Щороку для учнів пільгових категорій у дитячих закладах відпочинку на базі навчальних закладів за рахунок бюджетних коштів організовувалося безкоштовне харчування.

Організація харчування у дитячих закладах відпочинку для дітей пільгових категорій						
Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015

Кількість учнів	1051	1072	1020	1043	1150	1428

Усього відпочинком та оздоровленням через систему освіти в середньому за останні п'ять років було охоплено 48 % дітей, які потребують соціальної уваги та підтримки.

Охоплення дітей пільгових категорій шкільного віку, охоплених оздоровленням та відпочинком

Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість дітей	5912	12634	11597	15530	16493	18369
% від загальної кількості дітей пільгових категорій шкільного віку в місті	38,2	40	40,9	68,3	45,2	45,7

На базі НВК «Авторська школа Бойка» багато років працює позаміський приватний дитячий заклад оздоровлення і відпочинку «Boiko Summer School» (Харківський район, с. Любівка), який знаходиться в оперативному керуванні управління освіти адміністрації Держинського району Харківської міської ради. Кількість дітей, які в ньому оздоровлюються більше планових показників в середньому на 20 %.

Для організації харчування вихованців у таборах відпочинку різних видів залучаються батьківські та позабюджетні кошти.

Дошкільні навчальні заклади щорічно з 01 червня по 31 серпня переводяться на оздоровчий режим роботи. Вартість харчування в дитячих садках в оздоровчий період збільшується на 10 %.

Соціальний захист. З метою забезпечення захисту прав та інтересів вихованців та учнів навчальних закладів міста Департаментом освіти постійно здійснюється моніторинг роботи щодо соціальної підтримки дітей пільгових категорій. Щорічно упродовж 2010-2015 років соціальну підтримку отримували близько 14 тис. дітей пільгових категорій, серед них: діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, діти з малозабезпечених та багатодітних сімей, діти з особливими освітніми потребами, діти, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, діти із сімей військовослужбовців і співробітників органів внутрішніх справ, загиблих при виконанні службових обов'язків, діти, батьки яких були шахтарями і загинули, діти-напівсироти і діти, батько яких записаний відповідно до статті 135 Сімейного Кодексу України.

Упродовж 2010-2015 років 436 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – випускників загальноосвітніх навчальних закладів міста отримали путівки міського голови, пам'ятні подарунки та матеріальну допомогу.

Проводяться виплати одноразової грошової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, які досягли 18-річного віку.

Департаменту освіти підпорядковано 2 заклади освіти інтернатного типу: комунальний заклад «Харківський дитячий будинок «Родина» Харківської міської ради» та комунальний заклад «Харківська загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів № 14 Харківської міської ради», діяльність яких

спрямована на захист прав та інтересів дітей соціально вразливих категорій. З 01.10.2014 в школі-інтернаті № 14 розпочала функціонувати дошкільна група, розрахована на 15 дітей із сімей, які потребують соціальної підтримки.

У закладах проводиться робота, спрямована на створення комфортних умов утримання, виховання та розвитку дітей.

Організація харчування дітей – питання, якому приділяється особлива увага адміністраціями дитячого будинку та школи-інтернату. Діти отримують 5-разове збалансоване харчування. Усі діти шкільного віку, що виховуються в дитячому будинку, отримують додаткове безкоштовне гаряче харчування у спеціалізованій школі № 77. Натуральні норми харчування дітей у дитячому будинку та школі-інтернаті виконуються на 100 %.

З метою створення умов для реалізації права на отримання освіти дітей з інвалідністю та з особливими освітніми потребами в місті функціонують 3 заклади з інклюзивним навчанням (ДНЗ № 93, ЗНЗ № 38, 124) та в кожному районі працюють опорні дошкільні, загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади (27 навчальних закладів).

Упродовж 5 років пандусами та безперешкодним доступом облаштовано 61 навчальний заклад міста.

У 2014/2015 навчальному році навчальні заклади міста відвідували близько 6 тисяч дітей із числа внутрішньо переміщених осіб. У всіх навчальних закладах міста для таких дітей було організовано соціально-педагогічний супровід та психологічну допомогу. З метою забезпечення дітей цієї категорії всім необхідним для навчання у навчальних закладах міста проведено благодійні акції.

Виховна робота. Виховна стратегія освітньої політики держави спрямована на розвиток особистості, виховання громадянина-патріота, який у своїй життєдіяльності керується національними і загальнолюдськими цінностями, готового до свідомого вибору місця в житті, здатного до життєтворчості та самовдосконалення.

В основу системи виховання учнівської молоді у місті покладено завдання реалізації державної політики в галузі освіти і виховання. Пріоритетними напрямками виховної роботи є:

- виховання патріотизму та активної громадянської позиції, особистої відповідальності за долю держави та рідного міста;
- використання потенціалу дитячих та молодіжних громадських організацій у вихованні дітей та учнівської молоді.

Упродовж 2015 року на державному рівні прийнято низку нормативних документів щодо національно-патріотичного виховання молоді.

У поточному році Україна разом зі світовою спільнотою відзначає 70-ту річницю Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ту річницю завершення Другої світової війни.

Патріотизмом сповнені урочисті свята, акції та фестивалі шкільних дитячо-юнацьких організацій, які в цьому році проходили під девізом «Діти Харкова – за мир».

Одним із важливих напрямів виховної роботи є розвиток волонтерського руху. Школярами підтримуються волонтерські проекти, спрямовані на допомогу:

- дітям та сім'ям, що прибули з Луганської та Донецької областей (акції «Допоможи ближньому», «Ти не один», «Тепло сердець», «Хай серце не втрачає доброти», «Ми – не байдужі», «Доброта сердець», «Від серця до серця»), в рамках яких було зібрано і передано канцтовари, теплі речі, іграшки;

- бійцям антитерористичної операції, в тому числі педагогам, які служать в АТО (акції «Напиши листа солдату», «Подаруй оберіг воїну», «Даруємо радість»), до військових частин передано посилки, листівки, сувеніри, солодкі подарунки.

Шкільні музеї сприяють збереженню історичної правди, вихованню на кращих традиціях захисників Вітчизни всіх часів. Події останнього часу спонукають до оновлення їх експозицій, зокрема інформації про учасників АТО та волонтерів.

Функціонує 102 шкільні музеї, з яких 5 відкрито у 2014/2015 навчальному році. 12 музеїв носять звання «Зразковий».

Удесяте спільно із Всеукраїнською федерацією військово-спортивних багатоборств пройшла Спартакіада допризовної молоді та військово-спортивна гра «Патріот».

Почесні гості – представники Міністерства оборони України та Національної гвардії України – висловили побажання перейняти досвід м. Харкова з організації подібних змагань.

З метою **запобігання та профілактики негативних проявів серед підлітків**, забезпечення протидії злочинності та зниження її рівня, запобігання іншим антисоціальним проявам, які негативно впливають на рівень захисту конституційних прав і свобод громадян, Департаментом освіти систематично проводилася цілеспрямована робота, аналізувалися статистичні дані щодо кількості скоєних злочинів та стан організації роботи з цього питання у підпорядкованих навчальних закладах.

Продовжено співпрацю зі службами у справах дітей, відділами та секторами кримінальної міліції у справах дітей, обласним наркологічним диспансером та наркологічними кабінетами; в районах організовувалася робота Координаційних рад з питань роботи з дітьми девіантної поведінки; щорічно проводився профілактичний захід «Урок».

Статистичні дані відділу кримінальної міліції у справах дітей ГУМВС України в Харківській області за 2010-2015 роки свідчать про зниження рівня злочинності серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів на 44 %.

За даним обласного наркологічного диспансеру учнів навчальних закладів міста, що поставлені на диспансерний чи профілактичний облік за вживання алкогольних або наркотичних речовин, немає.

Дітей, які перебувають на внутрішньошкільному обліку, на обліку в районних відділеннях кримінальної міліції у справах дітей та службах у справах дітей, залучено до роботи в гуртках та секціях, які функціонують на

базі навчальних закладів та позашкільних навчальних закладах. Станом на 01.09.2015 гуртковою роботою та позашкільною освітою охоплено 94 % дітей облікових категорій.

З метою організації ефективної роботи щодо профілактики злочинів, правопорушень, шкідливих звичок серед учнів та реалізації засад **правової освіти** у загальноосвітніх навчальних закладах міста викладалися правознавчі курси: «Практичне право»; «Громадянська освіта»; «Вчимося бути громадянами»; «Права людини»; «Європейські студії»; «Запобігання торгівлі людьми»; «Основи адміністративного права», «Конституційне право України», «Права людини в Україні» та організовувалася робота гуртків: «Підліток і закон», «Закон і ми», «Я – громадянин», «Права дитини» та реалізовувалися проекти: «Твої права в твоїй школі», «Рівний – рівному про права дитини», «Ні – дитячій експлуатації» тощо.

У кожному районі міста створено Координаційну раду з питань профілактики правопорушень та злочинів, до складу якої увійшли представники шкільних Рад та Штабів профілактики. До профілактичної роботи з цього напрямку залучалися члени шкільних організацій учнівського самоврядування, які організовували лекції, семінари, круглі столи та агітбригади.

У всіх навчальних закладах міста створено куточки з правової освіти, працювали батьківські лекторії з правової освіти, проходили виставки літератури у шкільних бібліотеках на правову тематику.

Система позашкільної освіти включає 28 позашкільних навчальних закладів: 2 Палади та 7 центрів дитячої та юнацької творчості, 5 станцій юних техніків, 1 школа мистецтв, 1 дитячо-юнацький клуб моряків, 12 дитячо-юнацьких спортивних шкіл – і охоплює навчанням понад 40 тисяч вихованців від 5 до 18 років, що становить 38,1 % від загальної кількості школярів.

Позашкільні навчальні заклади міста є джерелом додаткової освіти для задоволення потреб молоді у професійному самовизначенні і творчій самореалізації. Зміст позашкільної освіти та виховання порівняно з базовою і професійною освітою ґрунтується на інших засадах, а саме на особистісних замовленнях дітей та їх батьків. Ці замовлення постійно розвиваються, варіюються, в чому і простежується безперервна динамічність цієї ланки освіти, її нестандартність та варіативність.

Зросла до 20-ти кількість дитячих колективів закладів дитячої та юнацької творчості міста, які мають звання «Народний художній колектив» або «Зразковий художній колектив», що свідчить про високий рівень роботи керівників дитячих творчих колективів.

<i>Район, заклад</i>	<i>Кількість художніх колективів</i>	
	<i>«Народні»</i>	<i>«Зразкові»</i>
Держинський, ЦДЮТ № 1		4
Київський, ЦДЮТ № 3		2
Комінтернівський, ЦДЮТ № 4		3
Орджонікідзевський, ПДЮТ «Істок»		2

Фрунзенський, ЦДЮТ № 6		1
Червонозаводський, ЦДЮТ № 7		1
міського підпорядкування: ХПДЮТ	4	3
ВСЬОГО	4	16

Діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл спрямована на створення необхідних умов для фізичного розвитку дітей та підготовки спортивного резерву. На сьогодні 116 вихованців входять до збірних команд України з різних видів спорту.

За останній навчальний рік у ДЮСШ підготовлено:

166 – кандидатів у майстри спорту України,

24 – майстри спорту,

6 – майстрів спорту України міжнародного класу,

1 – заслужений майстер спорту України.

Вихованці позашкільних навчальних закладів постійно гідно представляють місто Харків на змаганнях міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівня. Тільки упродовж 2014/2015 навчального року здобуто близько **8,5 тисяч** перемог:

Участь вихованців ПНЗ міста у конкурсах та змаганнях			
Рівень заходів	Кількість учасників	Кількість призових місць	
		усього	% перемог від загальної кількості учасників
Міжнародні	2591	1195	46%
Всеукраїнські	5723	2649	46%
Обласні	6618	2693	41%
Міські	7017	1928	27%
	21949	8465	39%

Розвиток міжнародного співробітництва.

Навчальні заклади міста беруть участь в освітніх проектах і програмах, спрямованих на розвиток міжнародного співробітництва та взаємодію із міжнародними освітніми організаціями та навчальними закладами країн Європи, Азії, США.

За 2011-2015 роки реалізовано проекти: україно-чеський проект «Що ти знаєш про Брно та Харків» (ХСШ № 17 та ХГ № 152); україно-німецький проект «Ніч науки у Харкові»; відбувся телеміст Харків – Ізмір (Туреччина) (ХГ № 1 і ХЗОШ № 131). У I-II турах Програми обміну майбутніх лідерів «FLEX» взяли участь півтори тисячі учнів харківських шкіл, із них 31 – отримали гранди і навчалися в школах США. Стабільно високі результати з англійської мови демонструють учні ХГ № 6, ХСШ №№ 17, 169.

У 35 навчальних закладах працювали викладачі та професори із США, Канади, Праги, Німеччини, Франції, відбувалися зустрічі учнів із волонтерами міжнародних освітніх урядових і неурядових організацій.

20 навчальних закладів продовжують співпрацю зі школами-партнерами та освітніми організаціями країн Європи, Азії та США. У напрямку розширення партнерських освітньо-культурних зв'язків, організації обмінних візитів працюють 64 Шкільні Євроклуби.

Організація роботи Шкільних Євроклубів			
Район	ЗНЗ	Кількість 64	Країна-партнер
Держинський	ХГ №№ 6, 47, 116, ХЛ №№ 89, 149, ХСП № 132,29,109, ХЗОШ №№ 135, 129, 154, 131,159	13	Азербайджан, Чехія, Німеччина, Індонезія, Австралія, Білорусь, Польща, Угорщина, Грузія
Жовтневий	ХГ №№ 39, 65, ХЗОШ №92, ХСП №№162,93	5	Польща, Німеччина, Італія, Франція, Великобританія, Болгарія, Фінляндія, Іспанія
Київський	ХГ №172, ХЛ №107, ХЗОШ №158, ХНВК №166 "Вертикаль", ХСП №№16,17,134, 62	8	Франція, Канада, Ізраїль, Великобританія, Німеччина
Комінтернівський	ХГ №№82,83,178, ХЗОШ №№151,60,94,95,91,78 ХСП № №114, 77	11	Італія, Болгарія, Польща, США, Чехія
Ленінський	ХСП №№18, 87,108, ХЗОШ №126	4	Польща, Франція, Чехія, Ірландія
Московський	ХСП №№156,3, ХГ №23, ХЛ №141, ХЗОШ №№142,139, 8, 56, 103,177,33	11	Німеччина, США, Чехія, Великобританія
Орджонікідзевський	ХСП №75,119, ХЗОШ №157, 163,118, 85	6	Франція, Чехія, Польща, Фінляндія, Італія, Тайвань
Фрунзевський	ХСП №73, 181 ХЗОШ №№24,38, ЦДЮТ №6	5	Польща, Канада, Корея
Червонозаводський	ХСП №66	1	Польща, США, Грузія, Естонія

Однак, залишаються **проблеми** в якості організації роботи з міжнародного співробітництва в спеціалізованих школах міста.

Пріоритетні напрямки роботи:

- поширення досвіду використання інтернет-ресурсів як засобу розвитку партнерських відносин між навчальними закладами м. Харкова та європейських країн;

- створення умов для підвищення професійної компетентності вчителів іноземних мов, їх участі в міжнародних науково-методичних заходах.

Метою розділу Програми є:

- забезпечення вільного, творчого, інтелектуального, духовного, фізичного розвитку дітей, учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів, доступності загальної середньої освіти, гарантування права громадян на її здобуття;

- створення безпечних умов для всіх учасників навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах;

- стимулювання розвитку мережної взаємодії «Шкіл сприяння здоров'ю» як основного механізму впровадження інноваційного досвіду в освітнє середовище з формування мотивації культури здоров'я, здорового способу життя учнів, вихованців;

- удосконалення організації харчування учнів, вихованців закладів освіти міста з урахуванням особливостей їх здоров'я;

- вдосконалення та посилення соціального захисту неповнолітніх, підвищення рівня та якості життя дітей пільгових категорій, забезпечення матеріальною підтримкою, створення належних умов для фізичного та духовного розвитку, підготовки до самостійного життя, здійснення соціально-

правової підтримки дітей, які залишилися без батьківського піклування, вжиття комплексу заходів щодо їх соціальної адаптації;

- подолання дитячої бездоглядності та безпритульності у місті, зменшення кількості злочинних проявів серед неповнолітніх; усунення передумов для вчинення правопорушень і злочинів, тютюнопаління та вживання алкогольних і наркотичних речовин; створення умов для проведення ефективної правової роботи неповнолітніх;

- створення сприятливих умов для якісного відпочинку та оздоровлення дітей;

- розширення взаємодії Департаменту освіти з міжнародними освітніми організаціями-партнерами;

- створення умов для обміну досвідом роботи ЗНЗ з питань пошуку та встановлення партнерських зв'язків із закладами освіти країн Європи, міст-побратимів.

Завдання:

- забезпечити збереження та розвиток мережі загальноосвітніх навчальних закладів, створення умов для їх функціонування;

- забезпечити якісне харчування та медичне обслуговування, збереження життя і здоров'я дітей у загальноосвітніх навчальних закладах;

- здійснювати організаційно-методичну підтримку діяльності закладів освіти щодо забезпечення гарантованого права громадян на освіту;

- підвищувати авторитет і значущість повної загальної середньої освіти серед батьків та громадськості;

- оптимізувати мережу загальноосвітніх навчальних закладів в напрямку збереження і розвитку існуючої мережі та мінімізації кількості учнів, які навчаються на підзміні;

- забезпечувати реалізацію всіх форм навчання (індивідуального, групового, екстернату, інклюзивного, дистанційного тощо);

- створити систему підготовки та перепідготовки педагогічних (тренерських) кадрів для позашкільних навчальних закладів;

- підвищити авторитет і значущість позашкільної освіти серед батьків та громадськості;

- створити умови для соціального захисту педагогічних працівників, вихованців (учнів, слухачів) позашкільних навчальних закладів;

- сприяти оновленню змісту та форм оздоровчої та просвітницької роботи ЗНЗ м. Харкова;

- поширити та активізувати впровадження програм із пропаганди здорового способу життя в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів;

- сприяти формуванню ціннісного відношення до здоров'я;

- забезпечувати соціальну адаптацію дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; надання соціально-правових гарантій дітям пільгових категорій; захист майнових, житлових та інших прав та інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; створення умов для надання їм психологічної та педагогічної допомоги; поліпшення

матеріального забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надання їм реальної допомоги та підтримки;

- своєчасне виявлення та проведення роботи з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, напрацювання та запровадження ефективних форм роботи щодо профілактики безпритульності та бездоглядності, налагодження дієвої взаємодії та співпраці з органами та службами у справах дітей, які займаються профілактикою правопорушень, забезпечення захисту неповнолітніх від жорстокого поводження та насильства;

- збільшувати відсоток охоплення дітей організованими формами відпочинку та оздоровлення;

- удосконалювати мережу закладів відпочинку на базі загальноосвітніх навчальних закладів;

- поліпшувати матеріально-технічне, науково-методичне забезпечення діяльності дитячих закладів відпочинку та оздоровлення;

- підвищувати рівень надання відпочинкових та оздоровчих послуг;

- зміцнювати кадровий потенціал та підвищувати престиж праці в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;

- активізувати співробітництво між освітніми закладами міста Харкова та містами-побратимами шляхом розширення можливостей для ознайомлення з освітніми системами європейських країн;

- розвивати всебічне співробітництво та взаємодію з міжнародними організаціями і установами країн Європи та США.

3.2.3. Моніторингові дослідження якості освіти

Департаментом освіти ведеться робота над створенням єдиної системи оцінки якості загальної середньої освіти в місті. Останні 7 років проводяться моніторингові дослідження участі випускників 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Харкова у державній підсумковій атестації та зовнішньому незалежному оцінюванні.

Основним інструментарієм для здійснення моніторингових процедур використовувався метод квадрант-аналізу, що дає можливість за допомогою нормативно обґрунтованих, рівнозначних шкал встановити взаємооднозначну відповідність між двома змінними показниками: рівнем кваліфікації вчителів та рівнем навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів.

За результатами квадрант-аналізу щорічно складаються рангові списки шкіл та районів міста, проводиться порівняльний аналіз результатів ДПА з середніми балами атестатів про повну загальну середню освіту, здійснюється диференціація об'єктів моніторингу за типами навчальних закладів.

Підсумком моніторингових досліджень якості освіти випускників 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Харкова щорічно стають результати квадрант-аналізу підсумків тестування з 14 предметів під час проведення ЗНО та їх порівняння з результатами квадрант-аналізу середніх балів атестатів.

Департаментом освіти здійснюється моніторинг результативності державної підсумкової атестації, яка є формою контролю за відповідністю освітнього рівня випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти.

Результати ДПА

(відсоток учнів, які склали ДПА на високому і достатньому рівнях)

I ступінь

Навчальний рік	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Відсоток учнів	86,30	87,00	88,72	89,59	93,70

II ступінь

Навчальний рік	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Відсоток учнів	73,20	71,62	76,36	75,68	78,10

III ступінь

Навчальний рік	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Відсоток учнів	86,40	85,66	87,78	86,13	75,67

Усереднений показник

Навчальний рік	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Відсоток учнів	82,54	81,43	84,29	83,80	82,49

Медалісти

Навчальний рік	Кількість	Відсоток від загальної кількості випускників
2010/2011	193	6,70
2011/2012	559	7,39
2012/2013	558	7,66
2013/2014	580	9,00
2014/2015	518	8,11

Середній бал

Табеля за 4 клас

Навчальний рік	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Показник	9,06	9,62	10,20	9,27	9,27

Свідоцтва про базову загальну середню освіту

Навчальний рік	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Показник	7,87	9,10	9,20	8,16	8,23

Атестата про повну загальну середню освіту

Навчальний рік	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Показник	8,77	10,34	10,40	8,84	8,65

Щорічно здійснюється моніторинг результативності участі учнів у турнірах, інших інтелектуальних змаганнях та аналіз результатів участі учнів м. Харкова у Всеукраїнських учнівських олімпіадах та Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України.

За останні п'ять років Департаментом освіти для різних категорій педагогічних працівників розроблено 11 методичних рекомендацій щодо використання моніторингових досліджень.

Департаментом освіти створено мережу опорних загальноосвітніх навчальних закладів з проведення моніторингових досліджень якості освіти, які здійснюють свою діяльність відповідно до Положення. На сьогодні в місті функціонують 14 опорних шкіл з проведення моніторингових досліджень якості освіти.

Методистами Науково-методичного педагогічного центру розроблено річну циклограму педагогічного моніторингу в загальноосвітньому навчальному закладі, рекомендації з проведення моніторингу ефективності запровадження профільного навчання та рекомендації з проведення моніторингу стану викладання предметів в окремих паралелях класів.

Департаментом освіти створено у 2008 році систему **рейтингів управлінь освіти адміністрацій районів міста** за результатами їхньої діяльності. Рейтингування здійснюється з метою стимулювання управлінь освіти та навчальних закладів усіх типів і форм власності до підвищення ефективності їхньої роботи за визначеними пріоритетними напрямками функціонування та розвитку системи освіти міста, здійснення об'єктивного оцінювання і порівняння діяльності учасників навчально-виховного процесу установ та закладів освіти міста. За підсумками роботи у 2008 та 2015 роках лідерами рейтингу стали управління освіти адміністрації Дзержинського району, Київського та Комінтернівського районів, які посідають перші три місця. Останні рейтингові місця посідають два роки поспіль Ленінський і Фрунзенський райони.

Проблеми.

- Потреба у подальшому розвитку загальної моделі моніторингу якості освіти в м. Харкові та уніфікованої схеми програм моніторингу якості освіти для різних типів навчальних закладів міста. Насамперед, це стосується психологічного та соціологічного сегментів проведення моніторингових досліджень, визначення методів проведення досліджень, які б дали можливість виявити, вивчити та науково обґрунтувати умови зближення між вірогідними, очікуваними та бажаними змінами в освітньому середовищі міста.

- Недостатній рівень професійної компетенції педагогічних працівників із питань проведення моніторингових досліджень. Підготовка кадрів, здатних на розробку та експериментальну апробацію власного інструментарію для проведення моніторингових процедур за різними напрямками моніторингу якості освіти.

- Потребують налагодження та упорядкування міжміські, міжрегіональні та міжнародні зв'язки з профільними організаціями та установами, робота яких пов'язана з організацією та проведенням моніторингових досліджень якості освіти.

Метою розділу Програми є розвиток системи моніторингових досліджень якості освіти.

Завдання:

- системно та всебічно вивчати стан міської системи загальної середньої освіти і якості освіти, що реалізується;

- розробити інформаційно-експертну систему для зведення, узагальнення, класифікації та аналізу інформації про моніторингові дослідження;
- створити інформаційну базу даних за темою: «Моніторинг якості загальної середньої освіти в м. Харкові» для систематизації інформації, підвищення рівня оперативності та доступності, оптимізації інформаційних потоків, що формуються на різних рівнях міської системи загальної середньої освіти;
- удосконалювати технології інформаційно-аналітичної діяльності на основі сучасних наукових досягнень та інформаційно-обчислювальної техніки, кваліметричних методів аналізу.

3.3. Створення умов розвитку системи освіти

3.3.1. Кадрова політика

Досягнення. Нові виражені підходи до кадрової політики у галузі освіти викликали позитивні тенденції.

Реалізацію завдань освіти і виховання у м. Харкові забезпечують близько 23 тисяч співробітників, 14 тисяч з них – педагоги.

Плинність кадрів є стабільною у середньому в місті і складає у 2015 році 11,38 % (у 2010 році – 8,8 %, 2011-2013 роках – 10,7 %, у 2014 році – 11,7 %).

Повну вищу освіту у 2015 році мають 95,91 % педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів (у 2011 році – 94,46 %), 60,36 % – дошкільних навчальних закладів (у 2011 році – 54,67 %).

Першу і вищу кваліфікаційні категорії мають 61,94 % педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів і лише 22,62 % педагогів дошкільних навчальних закладів.

Підвищується якісний склад керівних кадрів.

Якісний склад керівників навчальних закладів м. Харкова

Усього керівників комунальних навчальних закладів	З них		
	кандидаті в наук	мають управлінську освіту	Усього
417	9 (2,16 %)	191 (45,80 %)	200 (47,96 %) (44,34 % – у 2014 році)

На початок кожного навчального року практично відсутні вакансії вчителів. Вакансії, які виникають, – оперативно заповнюються.

У місті діє ефективна система заохочення педагогічних працівників.

Серед педагогів м. Харкова працюють 53 педагоги (0,4 %), відзначені державними нагородами України, 274 (1,96 %) мають почесні звання України, 2763 (19,73 %) – педагогічні звання, 1436 (10,25 %) – нагороди Міністерства освіти і науки України.

Понад 100 педагогів у 2014-2015 рр. (у 2011 році – 58) отримують надбавки до зарплати за підготовку переможців міжнародних і всеукраїнських інтелектуальних змагань.

**Якісний склад педагогічних працівників
навчальних закладів м. Харкова**

Почесні звання	Педагогічне звання «учитель-методист»	Педагогічне звання «старший учитель»	Педагогічне звання «вихователь-методист»	Педагогічне звання «старший вихователь»	Спортивні звання	Державні нагороди	Нагрудні знаки МОНУ	Почесна грамота МОНУ	Усього
274	1 329	1 108	301	29	245	53	682	754	4 530 (32,34 %)

У навчальних закладах міста працюють 14 учасників бойових дій.

Стабільним було поповнення навчальних закладів м. Харкова молодими спеціалістами. Але з 2015 року у зв'язку зі змінами нормативно-правової бази щодо статусу молодого спеціаліста, прийом випускників вищих навчальних закладів здійснюється на загальних підставах.

Проблеми. У зв'язку з підвищеним попитом населення на освітні послуги дошкільної освіти і збільшенням кількості груп у закладах та відкриттям нових дошкільних навчальних закладів щороку існує потреба в кваліфікованих кадрах для дошкільних навчальних закладів – від 50 до 100 осіб.

Мета розділу Програми – забезпечення економічних і соціальних гарантій професійної самореалізації педагогічних працівників та утвердження їхнього високого соціального статусу в суспільстві.

Завдання:

- оновлювати зміст і форми професійної діяльності педагогічних працівників;
- підвищувати рівень соціально-економічного і фінансового забезпечення підготовки педагогічних працівників, їхньої професійної діяльності та післядипломної освіти;
- запроваджувати інноваційні форми і методи підвищення професійної майстерності вчителів і керівників навчальних закладів.

3.3.2. Науково-методичний супровід реалізації Програми

Науково-методичний супровід реалізації Програми здійснюється науково-методичним педагогічним центром Департаменту освіти (далі – НМПЦ).

НМПЦ здійснює координацію діяльності методичних центрів управлінь освіти адміністрацій районів, шляхом проведення заходів, спрямованих на реалізацію освітньої політики м. Харкова, підвищення педагогічної компетентності завідувачів та методистів районних методичних центрів, керівників навчальних закладів, педагогів.

Методичний центр через мережу колективних, групових та індивідуальних форм роботи працює над організаційним та науково-методичним забезпеченням реалізації науково-методичної теми: **«Підвищення якості освіти шляхом удосконалення професійної компетентності педагогів»**, яка реалізується через:

- трансформацію сучасних наукових ідей у практику діяльності педагогічних працівників міста шляхом організації систематичного вдосконалення професійної компетентності завідувачів і методистів методичних центрів управлінь освіти адміністрацій районів;
- створення умов для функціонування і розвитку єдиного освітнього інформаційного середовища;
- проведення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти в місті.

Колегіальним органом, який визначає перспективи розвитку науково-методичної роботи в місті, розглядає її результати, є методична рада, до складу якої входять директор та методисти НМПЦ, завідувачі методичних центрів управлінь освіти адміністрацій районів, керівники навчальних закладів міського підпорядкування. На засіданнях розглядаються актуальні питання організації різних аспектів методичної роботи.

Протягом 2011-2015 років у 249 науково-практичних семінарах, майстер-класах, практичних заняттях, тренінгах, консультаціях, круглих столах, конференціях, нарадах узяли участь близько 5 тисяч осіб.

З метою забезпечення оптимальних умов щодо здійснення методичної роботи в навчальних закладах міста НМПЦ протягом 2011-2015 років розроблено 58 методичних рекомендацій, що стосуються впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання та виховання, створено та постійно оновлюються 16 електронних баз і банків даних із різних питань діяльності.

Роботу з методистами з психологічних служб районів спрямовано на збереження та подальший розвиток мережі міської психологічної служби, покращення психолого-педагогічних послуг, що надаються практичними психологами навчальних закладів.

З 2011 року реалізується протиалкогольна програма «Сімейна розмова», розроблена Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи. Кількість учасників програми за п'ять років зросла майже на 600 осіб.

Робота з реалізації протиалкогольної програми «Сімейна розмова»

З метою надання психолого-педагогічної та інформаційної допомоги учням, учителям, батькам працює **Телефон довіри**. Налагоджено спільну діяльність психологів навчальних закладів Харкова та Харківського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді «Довіра» з проведення корекційної роботи з дітьми, що опинились у складних життєвих обставинах.

У рамках **упровадження інновацій у роботу шкільних бібліотек** проводяться заходи, спрямовані на опанування методистами з бібліотечних фондів науково-теоретичними та методичними основами створення та функціонування веб-сторінок шкільних бібліотек. Статус «Шкільна бібліотека-медіатека» надано 12 шкільним бібліотекам міста. Спеціальними бібліотечними програмами «Облік навчальної літератури» та «Облік методичних і періодичних видань» забезпечено всі навчальні заклади (програми розроблено робочою групою Департаменту освіти). З метою оптимізації процесу обліку та перерозподілу бібліотечних фондів шкільних підручників у межах міста (району) розроблено електронні таблиці «Облік підручників».

Щорічно проводяться міські професійні конкурси «Учитель року», «Вихователь року».

Конкурси передбачають роботу методистів із розробки оціночного інструментарію, аналізу та оцінки сайтів (блогів) конкурсантів, підготовки фахової контрольної роботи, методичний супровід відкритих уроків (занять) та майстер-класів конкурсантів. За п'ять років 38 педагогів стали переможцями та упродовж року отримували щомісячну грошову доплату.

Переможці міських конкурсів неодноразово підтверджували високий рівень педагогічної майстерності на всеукраїнському та обласному етапах конкурсу.

Відеоматеріали проведення конкурсів «Учитель року», «Вихователь року» та «Учень року» передаються до районних методичних центрів та використовуються на семінарах, засіданнях методичної ради.

Щорічно згідно з перспективним планом комплексного вивчення стану роботи управлінь освіти адміністрацій районів міста та підпорядкованих їм навчальних закладів проводиться **вивчення стану науково-методичного забезпечення системи загальної середньої освіти** за протоколами розробленими методистами НМППЦ.

У 2012 році вивчався стан реалізації методичними центрами цільових функцій (прогностичної, компенсаторної, інформаційно-коригувальної). Проаналізовано питання врахування перспектив розвитку освітньої галузі, використання в педагогічній практиці сучасних наукових, психолого-педагогічних досягнень та інноваційних технологій.

Протягом п'яти років проводилося вивчення системи роботи методичних центрів із різних напрямків діяльності (організація фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку, підвищення професійної компетентності вчителів початкових класів, забезпечення психологічного супроводу навчально-виховного процесу, організація методичного забезпечення роботи з обдарованою молоддю в гімназіях).

Таким чином, діяльність методичної служби міста має системний характер і спрямована на підвищення якості освіти в місті за рахунок розвитку професійної компетентності педагогічних працівників та створення в навчальних закладах сучасного освітнього середовища.

Разом з тим залишаються невирішеними питання використання потенціалу кращих навчальних закладів і освітян, які досягли високих результатів у професійній діяльності. З метою надання адресної методичної підтримки педагогічним працівникам виникає необхідність в:

- удосконаленні системи координації та взаємодії методичних служб щодо організації науково-методичного супроводу реалізації заходів Комплексної програми;
- широкому впровадженні результатів наукових і науково-методичних досліджень у практичну діяльність освітніх установ;
- впровадженні експериментальних програм та інноваційних проектів, що сприяють підвищенню якості освітнього процесу.

Мета розділу Програми – розвиток професійної компетентності педагогічних працівників та підвищення ефективності та результативності навчально-виховного процесу.

Завдання:

- забезпечити координацію діяльності районних методичних кабінетів;
- розвивати і підтримувати впровадження інноваційних технологій, дослідно-експериментальних програм в заклади освіти;
- здійснювати моніторинг ефективності та результативності діяльності навчальних закладів;
- підвищувати професійну компетентність педагогічних працівників заочною та дистанційною формами навчання;
- розвивати співробітництво та взаємодію з міжнародними організаціями та установами шляхом творчого використання міжнародного педагогічного досвіду для подальшого вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості навчання учнів.

3.3.3. Розвиток матеріально-технічної бази системи освіти

За період реалізації Програми з міського бюджету виділено більше 74,0 млн. грн, а саме:

- оновлено технологічне обладнання їдалень у 62 закладах освіти на суму 866,5 тис. грн;
- для 23 дошкільних закладів придбано та встановлено сучасні пральні машини на суму 179,1 тис. грн;
- на проведення капітальних ремонтів закладів освіти міста, спрямовано 70,5 млн. грн бюджетних коштів. Щорічно при проведенні ремонтних робіт охоплюється близько 25 % навчальних закладів міста.
- оновлено меблі та м'який інвентар у навчальних закладах на суму 2 384,6 тис. грн.

Проблеми:

- потребують подальшого оновлення меблі у навчальних закладах з урахуванням вікових потреб учнів і вихованців та придбання нових меблів для не функціонуючих груп та дитячих садків, які відновлюють роботу;
- потребує продовження робота з оновлення технологічного обладнання шкільних їдалень, обладнання пралень дошкільних закладів, спортивного інвентарю та обладнання у закладах освіти;
- потребують капітальних ремонтів покрівлі, системи опалення, водопостачання, каналізації ряду закладів освіти;
- м'який інвентар у закладах освіти використовується з моменту відкриття закладів та не відповідає санітарно-гігієнічним вимогам.

Мета розділу Програми:

- створення умов для збереження здоров'я дітей, безпечного та комфортного їх перебування у закладах освіти;
- підвищення рівня організації навчально-виховного процесу і оснащення навчального середовища шляхом поновлення шкільних меблів, технологічного обладнання харчоблоків, обладнання для пралень, м'якого інвентарю.

Завдання:

- забезпечити проведення першочергових капітальних ремонтів закладів;
- поетапно зміцнювати матеріально-технічну базу навчальних закладів.

3.3.4. Інформаційні та комунікаційні технології в системі освіти

Досягнення. З метою підвищення рівня інформатизації системи дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти м. Харкова здійснено цілу низку взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних та управлінських заходів, спрямованих на задоволення освітніх інформаційних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу. У закладах освіти міста всіх типів створено достатні умови для широкого запровадження інформаційних та комунікаційних технологій у всі ланки діяльності.

Показник зростання кількості одиниць комп'ютерної техніки за останні п'ять років збільшився на 68 %. На сьогодні в школах використовуються 6 065 персональних комп'ютерів (у 2010 році – 4 136).

Зростає показник кількості учнів на 1 ПК: з 2006 року підвищився більше ніж у 3 рази. Станом на 01.09.2015 він складає 18,5 (у 2006 році становив 60).

Усі навчальні заклади комунальної форми власності міста за кошти міського бюджету забезпечено безлімітним доступом до мережі Інтернет за сучасними швидкісними технологіями, за технологією оптоволоконної лінії зв'язку – 436 об'єктів.

Зростає показник забезпеченості закладів освіти міста мультимедійною технікою: зараз 200 загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів і форм власності мають мультимедійну техніку (проти 118 у 2010 році), із них 61 – забезпечений інтерактивними дошками. На сьогодні середній показник у місті збільшився на 40 % і складає 98 %.

За останні п'ять років придбано:

- 134 навчальних комп'ютерних комплекси (що складає близько 50 % від їх загальної кількості),
- 276 мультимедійних комплексів (що складає близько 70 % наявної мультимедійної техніки),
- 108 управлінських комп'ютерів (що складає близько 6 % від усіх управлінських ПК).

Інформаційним центром освітнього простору міста Харкова є офіційний сайт Департаменту освіти, на якому висвітлюються всі напрями роботи. Усі 100 % навчальних закладів мають власні офіційні Інтернет-представництва.

Система дистанційного навчання «Доступна освіта» (створена в 2010 році) нараховує 288 дистанційних курсів. На сьогодні доступ до ресурсів порталу має понад 1550 зареєстрованих користувачів

Невід'ємною складовою інформаційного середовища стала інформаційна система управління освітою – ІСУО, запроваджена в освіті з 2012 року. Система дозволяє створити єдину систему збору, обробки та зберігання інформації в розрізі загальної середньої – програма «Курс: Школа» та дошкільної – «Курс: Дошкілля» освіти. Одночасно вирішується проблема забезпечення органів управління освітою повною оперативною та достовірною інформацією про діяльність навчальних закладів за умови своєчасного наповнення баз даних системи.

Велика увага приділяється питанням підвищення рівня інформаційної культури та ІКТ-компетентності педагогічних працівників шляхом проведення навчально-методичних семінарів з питань запровадження новітніх інформаційних та комунікаційних технологій у навчально-виховний процес, управлінську діяльність. Тільки упродовж трьох останніх років тематичним навчанням охоплено понад 3000 педагогів.

Щорічно з 2009 року проводиться конкурс-захист на кращу модель інформатизації закладу освіти «Шкільний інформаційний світ», який є унікальним та єдиним в Україні. Протягом трьох років 35 навчальних закладів представляли різні етапи реалізації власної моделі інформатизації навчального закладу. На базі шкіл – учасників конкурсу працюють творчі лабораторії з розповсюдження позитивного педагогічного досвіду з питань інформатизації

освіти та проводяться майстер-класи, участь в яких взяли понад 180 педагогічних працівників.

П'ятий рік поспіль серед вчителів загальноосвітніх навчальних закладів проводиться конкурс на кращий дистанційний курс. За цей період понад 200 педагогів міста взяли участь у цьому конкурсі.

Проблеми:

- потреба в постійному оновленні та розширенні кількості одиниць комп'ютерної техніки (комп'ютеризація закладів);
- необхідність забезпечення закладів освіти навчальними комп'ютерними програмами;
- необхідність постійної технічної підтримки та подальшого розвитку можливостей інформаційної системи управління освітою «Україна. ІСУО»;
- недостатній рівень підготовки керівництва та педагогічних працівників у галузі інформаційних технологій;
- необхідність створення умов для забезпечення рівного доступу до навчання дітей з особливими потребами шляхом розвитку системи дистанційного навчання «Доступна освіта».

Завдання:

1. Здійснювати моніторинг стану інформатизації закладів освіти м. Харкова:

- удосконалювати існуючу систему моніторингу стану інформатизації закладів та закладів освіти міста.

2. Забезпечити інформатизацію навчально-виховного процесу:

- оновлювати навчальні комп'ютерні комплекси, придбані до 2006 року, та поповнювати навчальні кабінети комп'ютерною технікою;
- проводити дистанційне навчання педагогічних працівників;
- придбати мультимедійні засоби навчання;
- проводити Інтернет-конференції, Інтернет-семінари та круглі столи;
- забезпечити розвиток електронної бібліотеки.

3. Підвищувати ефективність управління освітою:

- забезпечити використання сучасних інформаційних технологій управління у школах, районних і міських структурах управління освітою;
- вдосконалювати програмний комплекс «Україна. ІСУО», забезпечення технічного захисту інформації;
- проводити оперативний, ситуаційний та постійний управлінський аналіз на основі інформації, отриманої в результаті функціонування єдиного програмного комплексу.

4. Розвивати єдине освітнє інформаційне середовище засобами Інтернет-технологій:

- удосконалювати діючу систему електронного обміну інформацією між закладами та установами освіти;
- підтримувати локальні мережі у закладах освіти з метою забезпечення доступу до мережі Інтернет з усіх робочих місць та обміну даними між ними.

5. Забезпечити навчання інформаційним та комунікаційним технологіям співробітників та педагогічних працівників закладів освіти:

- проводити семінари-практикуми, семінари-консультації для працівників установ та закладів освіти міста з питань використання ІКТ;
- розвивати дистанційні форми навчання шляхом розвитку порталу міської системи дистанційного навчання «Доступна освіта».

3.4. Реалізація комплексних проектів освіти

3.4.1. «Обдарована молодь». Розвиток системи роботи з обдарованою молоддю

Досягнення. Виконання Проекту «Обдарована молодь» упродовж 2011-2015 років забезпечило формування в м. Харкові єдиного освітнього простору для виявлення, розвитку і підтримки обдарованих дітей.

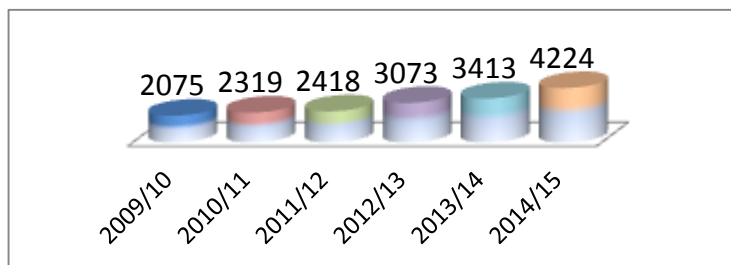
У місті функціонують 67 загальноосвітніх навчальних закладів нового типу комунальної форми власності (10 ліцеїв, 23 гімназії і 34 спеціалізовані школи, що становить 37 % від загальної кількості ЗНЗ комунальної форми власності) та 28 позашкільних навчальних закладів (22 комплексних і 6 профільних, які охоплюють усі напрями позашкільної освіти).

Цілісність функціонування міської системи роботи з обдарованою молоддю забезпечує Координаційна рада через взаємодію Департаменту освіти Харківської міської ради, управлінь освіти адміністрацій районів, вищих навчальних закладів і громадських організацій.

Систему виявлення обдарованої молоді в м. Харкові засновано на поєднанні результатів психолого-педагогічної діагностики та врахуванні рівня навчальних, творчих та спортивних досягнень учнів. У всіх ЗНЗ Харкова було проведено психологічні дослідження з виявлення соціально обдарованих учнів. Продіагностовано 5645 школярів 10-х класів за комплексом методик, розроблених Департаментом освіти, рекомендованих для використання Інститутом обдарованої дитини Академії педагогічних наук України.

За підсумками учнівських змагань щорічно оновлюються міський комп'ютерний банк даних «Обдарованість». На сьогодні у міському банку міститься інформація про досягнення 4224 обдарованих учнів.

Кількість учнів у міському банку даних «Обдарованість»

Протягом 2011-2015 навчального року розвивалася система міських інтелектуальних змагань, що розраховані на різні вікові групи і мають різний формат проведення, а саме:

- олімпіада випускників шкіл I ступеня «Путівка в науку»;

- II (міський в м. Харкові) етап олімпіад з математики, фізики та інформатики для учнів 7-11-х класів;
- турнір з основ інформатики для учнів 5-7-х класів;
- 10 учнівських командних турнірів для учнів 9-11-х класів;
- учнівські конкурси (для 8-11-х класів):
  - конкурс знавців української мови;
  - конкурс знавців російської мови;
- конференція-конкурс для учнів 9-11-х класів ліцеїв і гімназій «Каразінський колоквіум»;
- Кубок з пошуку в мережі Інтернет для учнів 5-11-х класів.

Щорічно в міських учнівських змаганнях беруть участь близько 3 тисяч школярів.

Особлива увага приділяється удосконаленню системи підтримки міського турнірного руху, яка включає в себе інформаційну підтримку, фінансове, організаційно-методичне та науково-методичне забезпечення турнірних змагань, організацію участі команд у всеукраїнських турнірах, моніторинг результативності участі учнів у турнірах різних рівнів. Завдяки успіхам школярів міста шість років поспіль Харківська область посідає перше місце в рейтингу областей за результатами участі у всеукраїнських турнірах.

Підвищенню ефективності роботи з обдарованими учнями сприяє реалізація спільних з вищими навчальними закладами проектів:

- проведення міських інтелектуальних змагань спільно з Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна, Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С. Сковороди, Харківським національним економічним університетом імені Семена Кузнеця, Харківським національним університетом радіоелектроніки, Харківським гуманітарним університетом «Народна українська академія», Харківською гуманітарно-педагогічною академією, Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут»;

- організація наукових учнівських конференцій спільно з Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна;

- реалізація проекту «Навчання майбутнього», в межах якого працює 147 університетських кафедр у 68 школах міста.

Під час міських науково-практичних семінарів з метою підвищення професійної компетентності методистів районних методичних центрів, заступників директорів, вчителів загальноосвітніх навчальних закладів нового типу розглядалися питання впровадження та використання сучасних форм і методів навчання обдарованих учнів.

Пріоритетним напрямом міської освітньої політики є підтримка обдарованих учнів та їх педагогів.

Піднесенню статусу обдарованої молоді сприяє міський конкурс «Учень року», який проводиться в чотирьох номінаціях: «Інтелектуал», «Лідер», «Творча особистість» і «Спортсмен». За п'ять років переможцями конкурсу стали 100 кращих школярів міста.

Вагомим способом стимулювання учнів, які досягли значних успіхів у навчанні, творчості, спорті, стали стипендії. Стипендіями державного і міського рівнів у 2014/2015 навчальному році нагороджено 391 переможця міжнародних та всеукраїнських змагань. 100 з них – стипендіати Харківського міського голови «Обдарованість», 250 – Харківської міської ради «Кращий учень навчального закладу». 41 учня удостоєно стипендії Президента України.

Інформація про досягнення 350 обдарованих учнів Харкова публікується у щорічному буклеті «Обдарована молодь». Здійснюється цільова фінансова та організаційна підтримка участі дітей міста у всеукраїнських і міжнародних інтелектуальних змаганнях, у тому числі в одинадцяти Всеукраїнських учнівських командних турнірах.

Щорічно близько 100 кращих педагогічних працівників отримують грошову доплату за підготовку переможців міжнародних та всеукраїнських інтелектуальних змагань і перемогу у професійних конкурсах.

Показником ефективності реалізації проекту «Обдарована молодь» є високі досягнення учнів м. Харкова в інтелектуальних змаганнях.

Харківські школярі демонструють стабільно високу результативність участі в III та IV етапах Всеукраїнських учнівських олімпіад, II та III етапах Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН України, всеукраїнських турнірах.

**Результати участі учнів загальноосвітніх навчальних закладів
м. Харкова у III та IV етапах Всеукраїнських олімпіад
у 2010/2011 - 2014/2015 навчальних роках**

Місця	Навчальний рік:				
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
III етап					
I місце	119	155	159	145	160
II місце	201	276	271	277	283
III місце	355	421	412	449	375
Всього переможців	675	852	842	871	818
IV етап					
I місце	16	15	23	23	29
II місце	22	27	31	36	32
III місце	30	32	28	23	31
Усього переможців	68	74	82	82	92

**Результати участі учнів ЗНЗ м. Харкова в II та III етапі
Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-
членів МАН у 2010/2011 - 2014/2015 навчальних роках**

	Навчальний рік:				
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
II етап					
I місце	63	71	92	101	85
II місце	98	98	93	129	117
III місце	119	170	119	170	147

Усього переможців	280	336	304	400	349
III етап					
I місце	8	9	10	9	7
II місце	14	13	15	12	14
III місце	17	26	27	27	19
Усього переможців	39	48	52	48	40

Результати участі учнівських команд м. Харкова у Всеукраїнських турнірах у 2010/2011 — 2014/2015 навчальних роках

	Навчальний рік:				
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Кількість команд-учасниць від м. Харкова	26	28	34	33	45
I місце	2	3	4	3	8
II місце	2	7	7	9	11
III місце	17	8	15	14	16
Усього перемог	21	18	26	26	35

З 2012 року завдяки успіхам учнів шкіл міста Харківська область посідає перше місце серед областей України за кількістю перемог та ефективністю участі у Всеукраїнських олімпіадах, турнірах і конкурсі-захисті МАН.

За 5 останніх років учні Харкова отримали 28 нагород на міжнародних учнівських олімпіадах з математики, біології, хімії, фізики, астрономії та інформатики (5 золотих, 10 срібних та 13 бронзових медалей).

За період 2011-2015 років найбільш вагомими досягненнями реалізації проекту «Обдарована молодь» стали:

- 1) зростання кількості переможців інтелектуальних учнівських змагань всеукраїнського та міжнародного рівня;
- 2) створення системи ефективної взаємодії з вищими навчальними закладами;
- 3) забезпечення соціальної підтримки та піднесення статусу обдарованих дітей та їх наставників.

Проблеми:

1. Необхідність підвищення рівня професійної компетентності педагогів відповідно до високих пізнавальних потреб обдарованих дітей.
2. Недостатнє теоретичне та технологічне забезпечення практичної роботи з обдарованими дітьми.

Метою Проекту є забезпечення сприятливих умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку обдарованої молоді міста.

Основні завдання:

- оновлення форм і методів навчання, виховання та розвитку обдарованих учнів, впровадження інноваційних проектів;
- створення умов для підвищення рівня професійної компетентності педагогів, які працюють з обдарованими учнями;
- узагальнення, науково-методичне осмислення і розповсюдження педагогічного досвіду виховання і навчання обдарованих дітей;
- проведення моніторингу діяльності педагогічних колективів загальноосвітніх навчальних закладів щодо роботи з обдарованими учнями;

- забезпечення психологічного супроводу розвитку та підтримки обдарованої молоді;
- міжнародне співробітництво та налагодження зв'язків із відповідними установами і закладами освіти різних регіонів України з метою обміну досвідом щодо роботи з обдарованою молоддю.

3.4.2. «Я – харків'янин». Розвиток системи виховання дітей і молоді міста

Пріоритетами освітньої політики міста в сфері виховання є формування національної та правової свідомості, моральних цінностей та громадянської позиції учнів. Окреслені завдання реалізуються шляхом втілення проекту «Я – харків'янин», яким передбачено виховання у школярів почуття любові до держави, прагнення присвятити свою творчу енергію та талант рідному місту.

Міські учнівські конкурси в рамках реалізації проекту «Я – харків'янин»		
	Захід	Кількість учасників за 5 років
1.	Чемпіонат міста Харкова команд КВК	1500
2.	Відкриті змагання з технічного моделювання серед учнів молодшого шкільного віку	140
3.	Конкурс дружин юних пожежних	270
4.	Змагання з пожежно-прикладного спорту серед дружин юних пожежних-рятувальників	270
5.	Конкурс команд веселих та кмітливих юних інспекторів руху	600
6.	Конкурс-огляд команд – переможців районних змагань «Юних інспекторів руху»	450
7.	Конкурс учнівських проектів «Харків – місто перспектив»	370
8.	Військово-спортивна гра «Патріот»	500
9.	Конкурс учнівських творів «Мій родовід»	300
10.	Конкурс-огляд шкільних музеїв	
	Усього учасників	4400

У межах проекту «Я – харків'янин» традиційно проводяться конкурси учнівських пошукових робіт «Мій родовід», соціальних проектів «Харків – місто перспектив», творчих робіт «Харків у фарбах майбутнього», в яких протягом п'яти років узяли участь близько 900 школярів.

Забезпеченню в молодого покоління розвинутої національно-патріотичної свідомості, збереженню та шануванню традицій та культурної спадщини українського народу сприяє робота історичних, краєзнавчих, природничих, літературних та етнографічних музеїв, які працюють в навчальних закладах міста. Протягом п'яти років їх мережа постійно розширюється. У 2015 році в навчальних закладах працюють 102 музеї, 12 з яких носять почесне звання «Зразковий»

Щорічно Департаментом освіти спільно з міською організацією ветеранів України проводиться огляд-конкурс шкільних музеїв загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, який сприяє залученню учнівської молоді до пошукової, краєзнавчої та науково-дослідницької роботи.

У шкільних музеях створюються постійно діючі стенди та експозиції, що висвітлюють події збройної боротьби українського народу за територіальну цілісність нашої країни, участь випускників навчальних закладів в антитерористичній операції, ведеться робота щодо присвоєння школам імен загиблих героїв.

Десятий рік поспіль у навчальних закладах міста проводяться Спартакіада допризовної молоді та військово-спортивна гра «Патріот», які сприяють розвитку інтересу старшокласників до професії військовослужбовця, піднімають престиж захисника Вітчизни, патріота, громадянина держави, дають змогу щорічно визначати навчальні заклади з найбільш ефективною системою підготовки молоді до служби у Збройних Силах України.

Поле самовизначення учнівської молоді у сфері організації змістовного дозвілля залишаються: шкільний Чемпіонат міста Харкова команд клубу КВК, конкурс дружин юних пожежних та змагання з пожежно-прикладних видів спорту, які проводяться Департаментом освіти спільно з міським центром дозвілля молоді, управліннями ДСНС та ДАІ, обласною організацією Добровільного пожежного товариства.

Мета проекту: виховання почуття любові до рідного міста, держави, українського народу, рідної мови; відчуття єдності з українським народом, поваги до його духовних, моральних і культурних надбань; формування громадянської позиції та громадянської свідомості патріота, захисника держави, нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Завдання:

- сприяти вихованню у школярів високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до рідного міста, Батьківщини; готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України;

- спрямовувати зусилля на вдосконалення виховних цілей та педагогічних методів, які мають реалізовуватися на науково обґрунтованих концепціях і теоріях, зокрема Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді;

- здійснювати координацію виховних зусиль усіх інституцій суспільства, сприяти їх єдності в реалізації мети та завдань виховання.

3.4.3. Учніське самоврядування – школа демократії та соціального партнерства.

Дієвим засобом виховання патріотів держави, лідерів нової формації є участь учнів у діяльності органів учнівського самоврядування. У навчальних закладах м. Харкова функціонує 185 шкільних дитячих та молодіжних організацій. У структурі Харківської міської організації учнівського самоврядування (далі – ХМОУС) працюють 9 районних дитячо-юнацьких організацій, 9 базових центрів, основу яких складає діяльність учнів у комісіях та клубах, Рада кураторів, консультантів, представників батьківської громадськості.

Пріоритетами в роботі ХМОУС протягом 2011-2015 років були питання розвитку волонтерського учнівського руху, системних зв'язків із громадськими організаціями та вищими навчальними закладами щодо підтримки учнівських ініціатив, реалізації спільних проектів та національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Традиційними у діяльності ХМОУС стали проведення Великої ради старшокласників, звітно-виборчої конференції, зльотів юних миротворців та волонтерів, форуму Євроклубів, Марафону унікальних справ тощо. Лідерами ХМОУС було ініційовано та проведено історичні конференції, круглі столи, вечори-зустрічі з учасниками Другої світової війни та сучасними героями АТО, акції «Стрічка миру», «Свіча пам'яті», «Лист ветерану», «Голуб миру», «Чистий обеліск», реалізовано проекти «Україна моєї мрії», «Гуманітарний конвой добра», «Лист пораненому», «Хвиля доброти», «Подаруй оберіг солдату», «З янголом у серці, з надією в душі», «Вдячність», «Формула турботи», «Пам'ять серця».

За участю викладачів провідних харківських вишів проводилися заняття в школах розвитку лідерів («Школі розвитку «Мер міста», «Школі юного журналіста», «Школі лідера», «Кінолабораторії ХМОУС», «Школі юного підприємця», «Лабораторії соціального проектування»).

Найбільш успішно реалізованими учнівськими ініціативами стали проведення Конкурсу кабінетів учнівського самоврядування, Дебатного турніру шкільної ліги, заходів Фестивальної весни ХМОУС-2015 (музично-театрального фестивалю, флешмобу «Діти Харкова – за мир», фестивалів дитячо-юнацьких організацій «Запали свою зірку», шкільних ЗМІ та дитячих екранних робіт), створення електронного банку проектів та міської учнівської газети «Шкільний Харків».

У складі ХМОУС протягом 2011-2015 рр. працювали Центр планування та розвитку, Правова корпорація, Центр демократичної культури, у складі якого діяли Клуб юних миротворців, Центр волонтерських учнівських загонів, Асоціація шкільних Євроклубів; Центр молодіжних ініціатив, Центр управління знаннями, Центр моніторингових досліджень та незалежної учнівської експертизи, Прес-центр.

За результатами моніторингових досліджень, які протягом п'яти років проводилися лідерами ХМОУС, стан розвитку учнівського самоврядування в навчальних закладах міста відповідає достатньому рівню.

Найбільш ефективною у складі міської організації протягом 2011-2015 років була діяльність ДЮГО «Росток» Жовтневого району, ДЮГО «Сузір'я» Орджонікідзевського району, ДЮГО «КРОС» Комінтернівського району, Асоціації «Нове покоління» Московського району.

Ураховуючи особливе значення патріотичного та громадянського виховання і визнання його національним пріоритетом України, перед системою освіти м. Харкова стоять такі **завдання**:

- сприяти розвитку системи державно-громадського управління освіти та реорганізації органів шкільного самоврядування;
- зміцнювати та розвивати виховні функції школи; зорієнтувати виховні системи закладів освіти на впровадження нових форм та методів у роботу учнівського самоврядування;
- підтримувати діяльність шкільних дитячо-юнацьких громадських організацій як центрів становлення патріотів України.
- розширювати склад суб'єктів виховної діяльності, сприяти їх ефективній спільній роботі в межах єдиного освітнього простору міста.

4. НАПРЯМКИ ТА ЗАХОДИ ПРОГРАМИ

4.1. Забезпечення функціонування навчальних закладів та установ освіти міста Харкова

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1.	Забезпечення функціонування дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних навчальних закладів та установ освіти міста Харкова	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади

4.2. Удосконалення змісту і технологій освіти

4.2.1. Дошкільна освіта

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Виконавці
4.2.1.1. Оптимізація мережі дошкільних навчальних закладів			
1.	Вивчення демографічних показників та освітніх потреб населення в дошкільній освіті в розрізі районів міста	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
2.	Проведення експертизи діючої мережі дошкільних навчальних закладів	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
3.	Розвиток та збереження мережі дошкільних навчальних закладів різних типів та форм власності відповідно до потреб населення міста і демографічних прогнозів	Постійно	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

4.	Сприяння передачі дошкільних навчальних закладів державної форми власності до комунальної власності територіальної громади міста Харкова та вирішення питань до передачі їх в оперативне управління відповідних управлінь освіти адміністрацій районів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
5.	Відновлення роботи 85 груп у дошкільних навчальних закладах та навчально-виховних комплексах: 2011 - 18 груп 2012 - 13 груп 2013 - 16 груп 2014 - 10 груп 2015 - 9 груп. 2016 - 10 груп 2017 - 9 груп	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
6.	Відновлення роботи закритих раніше дошкільних навчальних закладів не менше одного закладу на рік.	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади

4.2.1.2. Забезпечення дітей дошкільною освітою

1.	Забезпечення доступності та безоплатності здобуття дошкільної освіти у дошкільних навчальних закладах, у тому числі для дітей з особливими потребами у спеціальних, санаторних та інклюзивних групах з урахуванням фактичного стану дітей	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
2.	Забезпечення гнучкого режиму роботи дошкільних навчальних закладів відповідно до запитів батьків вихованців	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади

3.	Проведення щорічного обліку дітей дошкільного віку з проведенням аналізу охоплення та прогнозуванням різних форм здобуття дошкільної освіти	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
4.	Проведення роботи щодо здійснення соціально-педагогічного патронату сімей із метою забезпечення умов для здобуття дошкільної освіти дітьми дошкільного віку, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, але не відвідують ДНЗ, та надання консультаційної допомоги сім'ї	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
4.2.1.3. Програмно-методичне забезпечення			
1.	Створення інформаційно-аналітичної бази даних програмно-методичного забезпечення інформаційних ідей та освітніх технологій відповідно до вимог Базового компоненту дошкільної освіти	2011	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, районні методичні кабінети
2.	Формування бібліотечних фондів із питань навчально- методичного забезпечення дошкільної освіти	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, районні методичні кабінети

4.2.2. Загальна середня та позашкільна освіта

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
	4.2.2.1. Оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів та забезпечення охоплення навчанням дітей шкільного віку		
1.	Розробка і виконання дієвих заходів щодо залучення та повернення учнів до навчання	Щороку квітень – вересень	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
2.	Аналіз стану підготовки загальноосвітніх навчальних закладів до нового навчального року	Щороку серпень	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Організація нарад та семінарів з питань забезпечення гарантованого права громадян на освіту	Щороку квітень – серпень	Департамент освіти, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
4.	Оптимізація шкільної мережі, максимальне зменшення кількості учнів, які навчаються на підзміні	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
5.	Створення умов для організації різних форм навчання (вечірньої (заочної), індивідуальної, екстернатної, дистанційної)	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
6.	Організація профілактичної роботи з метою запобігання нещасним випадкам з учнями закладів освіти	Щороку серпень	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади

7.	Контроль обліку дітей шкільного віку та обліку продовження навчання та працевлаштування випускників 9-х та 11-х класів, обліку нещасних випадків	Згідно з термінами надання звітності	Департамент освіти, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
4.2.2.2. Забезпечення відпочинку та оздоровлення дітей			
1.	Розробка і виконання Комплексних заходів щодо своєчасної підготовки і організації відпочинку та оздоровлення дітей	Щороку Квітень – травень	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади, керівництво «Boiko Summer School» НВК «Авторська школа Бойка»
2.	Організація нарад та семінарів з питань підготовки до оздоровчої кампанії та підбиття підсумків її проведення	Щороку Квітень – травень, вересень	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Залучення підприємств, установ та організацій усіх форм власності, благодійних організацій до надання фінансової допомоги в організації літнього відпочинку та оздоровлення дітей	Щорічно	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
4.	Співпраця з профспілковими комітетами з організації оздоровлення та відпочинку дітей працівників навчальних закладів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади, «Boiko Summer School» НВК «Авторська школа Бойка»
5.	Інформаційно-роз'яснювальна робота серед батьків щодо організації відпочинку та оздоровлення учнів	Щорічно	Управління освіти адміністрацій районів Харківської

			міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
6.	Збереження мережі дитячих закладах відпочинку та оздоровлення	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, «Boiko Summer School» НВК «Авторська школа Бойка»
7.	Забезпечення своєчасного та якісного підбору педагогічних кадрів для роботи в дитячих закладах відпочинку та оздоровлення	Щорічно	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
8.	Впровадження нових форм та методів виховної роботи з метою духовного відродження нації та утвердження національних традицій, традицій України	Червень – серпень	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
9.	Забезпечення роботи консультативних пунктів з метою надання консультаційно-інформаційної допомоги щодо пропаганди здорового способу життя та запобігання негативним проявам у підлітковому та молодіжному середовищі	Червень – серпень	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади, «Boiko Summer School» НВК «Авторська школа Бойка»
10.	Надання шефської допомоги дитячим закладам відпочинку установами культури, спортивними товариствами, позашкільними закладами у проведенні культурно-масових і спортивних заходів, гурткової роботи	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, Харківський Палац дитячої та юнацької творчості, управління освіти, загальноосвітні навчальні заклади, Департамент культури Харківської

			міської ради (за згодою)
11.	Контроль зайнятості у канікулярний час учнів, схильних до правопорушень, які стоять на обліку в кримінальній міліції, та поєднувати їх відпочинок із суспільно корисною працею	2011-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади, Управління служб у справах дітей Департаменту праці та соціальної політики Харківської міської ради (за згодою)
12.	Забезпечення соціальної підтримки дітей пільгових категорій щодо їх літнього відпочинку та оздоровлення, зокрема: - дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; - дітей-інвалідів; - дітей, потерпілих від наслідків Чорнобильської катастрофи; - дітей із багатодітних та малозабезпечених сімей; - дітей, батьки яких загинули від нещасних випадків на виробництві або під час виконання службових обов'язків; - дітей, які перебувають на диспансерному обліку; - бездоглядних та безпритульних дітей; - дітей, які потребують особливої уваги та підтримки; - талановитих та обдарованих дітей дітей (переможців обласних олімпіад, конкурсів, фестивалів, змагань, спартакіад усіх рівнів, відмінників навчання), лідерів дитячих громадських організацій; - дітей, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф;	Щорічно	Департамент освіти, управління освіти, загальноосвітні навчальні заклади, керівництво «Boiko Summer School» НВК «Авторська школа Бойка»

	- дітей, які виховуються у сім'ях вимушених переселенців; - дітей, батьки яких є учасниками бойових дій, учасниками АТО на сході України; - діти, батьки яких загинули внаслідок бойових дій на сході України.		
13.	Контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог щодо організації харчування, водопостачання, провітрювання тощо.	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади, керівництво «Boiko Summer School» НВК «Авторська школа Бойка»
4.2.2.3. Організація харчування учнів та вихованців			
1.	Удосконалення системи організації харчування у загальноосвітніх навчальних закладах	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
2.	Складання та оновлення бази даних дітей, які потребують безкоштовного та дієтичного харчування	2016-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні, загальноосвітні навчальні заклади
3.	Забезпечення: – безкоштовними подарунками (солодощами) учнів 1-4-х класів та учнів пільгових категорій загальноосвітніх навчальних закладів; – безкоштовним харчуванням молоком учнів 1-х класів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, КП «Комбінат дитячого харчування»
4.	Забезпечення безкоштовним	2011-2017	Департамент освіти

	харчуванням : - школярів 1-4-х класів; - учнів пільгових категорій 1-11-х класів; - дітей пільгових категорій у таборах відпочинку при загальноосвітніх навчальних закладах		Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
5.	Забезпечення водою гарантованої якості з альтернативних джерел водопостачання	2016-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
6.	Забезпечення безкоштовним харчуванням вихованців пільгових категорій у дошкільних навчальних закладах та в дошкільних підрозділах у складі навчально-виховних комплексів з розрахунку 100% від вартості харчування на день	2016-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
7.	Надання фінансової підтримки КО ХМР «Дошкільне харчування»	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
8.	Забезпечення харчуванням вихованців у дошкільних навчальних закладах та в дошкільних підрозділах у складі навчально-виховних комплексів за рахунок бюджету з розрахунку 40% від вартості харчування на день	2016-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
9.	Забезпечення харчуванням вихованців у дошкільних навчальних закладах та в дошкільних підрозділах у складі навчально-виховних комплексів за кошти, які надійшли до бюджету як батьківська плата за харчування з розрахунку 60% від вартості харчування на день	2016-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні навчальні заклади
10.	Розробка єдиних обґрунтованих кваліфікаційних вимог до постачальників продуктів харчування та продовольчої сировини для організації харчування вихованців дошкільних навчальних закладів міста	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, КО ХМР «Дошкільне харчування»

11.	Координація роботи щодо дотримання графіків завезення продуктів харчування та продовольчої сировини для організації харчування вихованців дошкільних навчальних закладів міста	2016-2017	КО ХМР «Дошкільне харчування»
12.	Контроль за якістю та безпекою, дотриманням термінів, умов зберігання та реалізації продуктів, за поставкою продуктів харчування безпосередньо від товаровиробників із наявністю сертифікатів відповідності, посвідчень про якість і ветеринарних супровідних документів	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, дошкільні, загальноосвітні навчальні заклади
13.	Забезпечення вивчення стану організації харчування у загальноосвітніх навчальних закладах, здійснення громадського контролю за роботою їдалень	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
14.	Організація роботи щодо підготовки харчоблоків дошкільних навчальних закладів та шкільних їдалень до початку нового навчального року	Щорічно до 15 серпня	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, організатори харчування, навчальні заклади м. Харкова
15.	Організація роботи щодо оновлення та утримання в робочому стані технологічного та холодильного обладнання харчоблоків дошкільних навчальних закладів та шкільних їдалень до початку нового навчального року	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, організатори харчування, навчальні заклади м. Харкова
4.2.2.4. Соціальний захист учнів та вихованців			
1.	Контроль над проведенням навчальними закладами обстеження	Щороку вересень,	Департамент освіти Харківської міської

	матеріально-побутових умов проживання дітей пільгових категорій з метою раннього виявлення дітей, які потребують соціальної допомоги	січень	ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Створення та поновлення бази даних дітей пільгових категорій, які навчаються у навчальних закладах міста	Щороку вересень, січень	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
3.	Запровадження ефективних форм роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, з метою їх соціального захисту, поліпшення їх рівня життя, створення належних умов для фізичного та духовного розвитку, підготовки до самостійного життя	Щороку	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
4.	Контроль над своєчасністю виплат передбаченої чинним законодавством державної соціальної допомоги дітям-сиротам та дітям, які залишилися без батьківського піклування	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради
5.	Контроль над організацією роботи щодо забезпечення Єдиними квитками дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.	Щороку березень, червень, вересень, грудень	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
6.	Контроль над організацією навчальними закладами безкоштовного харчування, оздоровлення та відпочинку у літній період дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із малозабезпечених сімей	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
7.	Контроль над організацією навчальними закладами роботи із залучення благодійницьких та спонсорських коштів, які спрямовуватимуться на здійснення матеріальної підтримки дітей окремих пільгових категорій	Щороку	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
8.	Посилення контролю над дотриманням житлових і майнових прав	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради

	неповнолітніх, особливо дітей-сиріт та дітей, які залишилися без батьківського піклування		ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
9.	Організація інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення з питань профілактики соціального сирітства, забезпечення прав дітей на сімейне виховання, пропаганди сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	Щороку	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
10.	Проведення новорічних свят, Міжнародного дня захисту дітей для соціально незахищених категорій	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
4.2.2.5. Профілактика правопорушень			
1.	Контроль над організацією роботи закладів освіти щодо своєчасного виявлення, обліку та здійснення соціального супроводу дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Контроль над організацією роботи з дітьми, які проживають у сім'ях, де батьки або особи, що їх замінюють, ухиляються від виконання батьківських обов'язків, вирішувати питання щодо притягнення батьків до відповідальності за порушення прав дітей	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Запровадження ефективних форм і методів роботи з дитиною з метою подолання причин, що спричинили її безпритульність і бездоглядність	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади

4.	Розроблення заходів щодо налагодження взаємoinформування, координації спільних дій установ і організацій, які опікуються проблемами дітей	Щороку вересень	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
5.	Проведення профілактичних рейдів із метою виявлення сімей, в яких виховуються неповнолітні, батьки яких не виконують батьківських обов'язків	Щороку	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
6.	Проведення профілактичних рейдів спільно зі службою у справах дітей з метою виявлення дітей, які не навчаються, займаються бродяжництвом та жебракуванням, та протидії втягненню їх у протиправну діяльність	Щороку	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, загальноосвітні навчальні заклади
7.	Забезпечення у межах компетенції проведення заходів профілактичної антиалкогольної та антинаркотичної роботи серед підлітків, встановлення соціально-педагогічного патронату над дітьми, схильними до вживання алкоголю, наркотиків, токсичних речовин та такими, що виховуються у сім'ях, які потрапили у скрутну життєву ситуацію	Щороку	Загальноосвітні навчальні заклади
8.	Забезпечення якісного проведення цільових профілактичних оглядів учнів загальноосвітніх навчальних закладів із метою раннього виявлення осіб, які схильні до вживання алкогольних напоїв, наркотичних, токсичних, психотропних речовин	Щороку	Загальноосвітні навчальні заклади
9.	Залучення співробітників відділу кримінальної міліції у справах дітей, районних служб у справах дітей та Центру соціальних служб для сімей, дітей та молоді, медичних працівників, органів самоврядування навчальних закладів до проведення превентивно-профілактичних заходів	Щороку	Загальноосвітні навчальні заклади

4.2.2.6. Розвиток системи позашкільної освіти			
1.	Розвиток та збереження мережі гуртків та спортивних секцій позашкільних навчальних закладів	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, директори ПНЗ
2.	Вирішення питання про виділення приміщень та спортивних залів загальноосвітніх навчальних закладів для організації гурткової та секційної роботи позашкільних навчальних закладів	Щороку	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Забезпечення позашкільних навчальних закладів науково-методичними матеріалами	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
4.	Вивчення, узагальнення та поширення досвіду роботи позашкільних навчальних закладів	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
5.	Проведення міських та участь в обласних методичних і психолого-педагогічних заходах для педагогів-позашкільників (науково-практичні конференції, семінари, круглі столи тощо)	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
6.	Проведення міських фестивалів, зльотів та інших масових заходів для учнівської молоді	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, Харківський Палац дитячої та юнацької творчості
7.	Висвітлення у засобах масової інформації питань позашкільної освіти	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління

			освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, директори ПНЗ
4.2.2.7. Створення сприятливого середовища для розкриття творчого потенціалу дітей та учнівської молоді			
1.	Сприяння вихованню дбайливого ставлення до природи шляхом проведення комплексних моніторингових досліджень під час виїзних форм навчання: екскурсій, походів, експедицій, еколого-оздоровчих таборів	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
2.	Підвищення рівня патріотичного виховання учнівської молоді шляхом проведення тематичних екскурсій із відвідуванням об'єктів культурної та історичної спадщини	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
3.	Сприяння розвитку дитячої та учнівської технічної творчості шляхом розвитку мережі гуртків науково-технічного напрямку	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
4.	Забезпечення рівного доступу дітей різних категорій і соціальних верств населення до здобуття якісної позашкільної освіти	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
5.	Сприяння залученню до гурткової та секційної роботи позашкільних закладів дітей «групи ризику», із сімей, які не забезпечують належного утримання, виховання та навчання дітей, малозабезпечених родин	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ
6.	Створення сприятливого середовища для розкриття творчого потенціалу дітей-інвалідів та дітей з особливими потребами	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, ПНЗ

7.	Проведення спортивних змагань та творчих конкурсів серед учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
8.	Проведення міської військово-спортивної гри «Патріот» серед допризовної молоді	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
9.	Проведення міських конкурсів юних пожежних, юних інспекторів дорожнього руху	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
10.	Щорічне проведення малих Олімпійських ігор «Діти Харкова»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
11.	Організація відпочинку з навчанням та тренуванням переможців малих Олімпійських ігор «Діти Харкова»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
12.	Придбання товарів і послуг, необхідних для створення нових постановок (концертів), виготовлення (створення) вихідних фільмових матеріалів, аудіовізуальних творів (для привітання випускників на майдані Свободи)	2013-2015	Департамент освіти Харківської міської ради
4.2.2.8. Розвиток міжнародного співробітництва. «Міжнародна освіта – творча співпраця»			
1.	Розширення можливостей учасників навчально-виховного процесу щодо	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської

	ознайомлення з освітніми системами європейських країн через: - використання інтернет-ресурсів (міжнародних порталів, сайтів); - особисті контакти освітян із закордонними партнерами; - залучення до співпраці міжнародних неурядових організацій, фондів, освітньо-культурних центрів, батьківської громадськості		ради, науково-методичний педагогічний центр
2.	Створення умов для міжнародних освітніх обмінів учнями та вчителями. Сприяння їх участі у міжнародних проектах, програмах, конференціях, семінарах, конкурсах, фестивалях	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
3.	Сприяння участі ЗНЗ, шкільних Євроклубів в урочистих заходах з нагоди святкування: - Дня Європи; - Європейського тижня тощо	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
4.	Організація спільних соціально-освітніх міжнародних проектів, акцій, марафонів тощо	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
5.	Сприяння соціальному, освітньо-культурному співробітництву педагогів та учнів ЗНЗ м. Харкова із закладами та установами міст-побратимів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
6.	Здійснення поїздок, стажування, навчання учнівської молоді та вчителів за програмами культурного обміну, встановлення прямих зв'язків із закладами освіти й освітянськими установами міст-побратимів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр

4.2.3. Моніторингові дослідження якості освіти

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
4.2.3.1. Організаційно-методичний супровід проведення моніторингових досліджень			
1.	Створення науково-методичної ради з питань організації та проведення моніторингових досліджень якості освіти	Січень-лютий 2011 року	Департамент освіти міської ради, науково-методичний педагогічний центр спільно з ХНУ імені В.Н. Каразіна, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
2.	Завершення розробки та нормативне затвердження пакету документів, що регламентують проведення моніторингу якості освіти в м. Харкові: - Положення про моніторинг якості освіти в м. Харкові. - Рекомендації щодо проведення освітнього моніторингу як складової частини управлінської діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах м. Харкова. - Рекомендації щодо організації та проведення моніторингових досліджень якості освіти в м. Харкові. - Рекомендації щодо проведення моніторингу якості профільного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах м. Харкова.	Січень – лютий 2011 року	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
3.	Затвердження Положення про міський (районний) опорний (базовий) загальноосвітній навчальний заклад із проведення моніторингових досліджень якості освіти та започаткування в кожному районі міста роботи опорних шкіл з проведення моніторингових досліджень якості освіти	До 01.09.2011	
4.	Продовження роботи над створенням моделі моніторингу якості освіти в м. Харкові	Січень-лютий 2011 року	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний

			педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
5.	Розробка уніфікованої схеми програми моніторингу якості освіти для різних типів навчальних закладів міста	2011	Науково-методичний педагогічний центр Департамент освіти міської ради спільно з факультетами психології та соціології ХНУ імені В.Н. Каразіна
6.	Координація діяльності та розробка спільно з Центром моніторингу якості освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» плану заходів, спрямованих на реалізацію національних і міжнародних програм моніторингу	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
7.	Проведення відкритого конкурсу-захисту проектів щодо організації моніторингових досліджень якості освіти серед навчальних закладів міста всіх типів та форм власності: - розробка Положення; - створення експертної ради; - створення відповідного інструментарію (протоколів, оціночних листів тощо); - організація районного етапу конкурсу-захисту; - організація та проведення міського етапу.	Січень 2011 року	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
8.	Продовження поповнення Інтернет-каталогу нормативно-правових та науково-методичних матеріалів з цієї тематики	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
9.	Налагодження міжміських,	2011-2017	Департамент освіти

	міжрегіональних та міжнародних зв'язків із профільними організаціями та установами, робота яких пов'язана з організацією та проведенням моніторингових досліджень якості освіти		Харківської міської ради
10.	Розробка та реалізація системи інформування засобів масової інформації про хід та результативність заходів у рамках реалізації програми «Моніторингові дослідження якості освіти»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
11.	Організація проведення спецкурсу «Моніторинг як основа управління якістю освіти»	2011-2015	Науково-методичний педагогічний центр
12.	Продовження практики проведення науково-практичних семінарів для методистів районних методичних центрів, директорів та заступників директорів, методистів опорних навчальних закладів	Щорічно	Науково-методичний педагогічний центр
13.	Проведення консультативної роботи в режимі чату з питань моніторингових досліджень якості освіти для методистів РМК (ІМЦ), директорів та заступників директорів, методистів опорних навчальних закладів	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
14.	Продовження роботи з поповнення міського інформаційної бази даних «Моніторинг якості освіти в м. Харкові» для систематизації інформації, підвищення рівня оперативності та доступності, оптимізації інформаційних потоків, що формуються на різних рівнях міської системи освіти	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
15.	Відбір, адаптація та проектування критеріальної бази, методик та способів отримання інформації про якість освіти в навчальних закладах усіх типів та форм власності м. Харкова	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
16.	Узагальнення результатів моніторингових досліджень якості дошкільної, загальної середньої та	Червень-серпень щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-

	позашкільної освіти міста (у тому числі й результати участі навчальних закладів та районів міста в проведенні національних моніторингів)		методичний педагогічний центр
17.	Підготовка до публікації навчального посібника для педагогічних та управлінських кадрів «Моніторинг розвитку освітнього середовища» та методичних рекомендацій з питань проведення психологічного і соціологічного моніторингу якості освіти в навчальних закладах міста	2011	Науково-методичний педагогічний центр

4.2.4. Реалізація інклюзивної освіти у навчальних закладах м. Харкова

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1.1	Створення та ведення бази даних дітей з особливими потребами (дітей з інвалідністю)	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
1.2	Створення та ведення бази даних дітей, які є потенційними користувачами інклюзивних освітніх послуг у навчальних закладах м. Харкова	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
1.3	Визначення базових навчальних закладів з інклюзивної освіти у районах міста (9 ЗНЗ, 9 ДНЗ, 9 ПНЗ)	Січень-лютий 2013 року	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

1.4	Обладнання базових (опорних) навчальних закладів засобами архітектурної доступності	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, базові (опорні) навчальні заклади
1.5.	Придбання комплексного обладнання для забезпечення експериментальних класів (груп) з інклюзивним навчанням у базових (опорних) навчальних закладах	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, базові (опорні) навчальні заклади
1.6	Співпраця науково-методичного педагогічного центру Департаменту освіти і методичних центрів управлінь освіти адміністрацій районів із КП «ХАНО» з питань організації навчання педагогів міста щодо теорії і передового досвіду запровадження інклюзивної освіти	2013-2017	Науково-методичний педагогічний центр Департаменту освіти Методичні центри управлінь освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
1.7	Співпраця з педагогічними вищими навчальними закладами міста щодо залучення студентів до волонтерської діяльності з інклюзивної освіти	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, базові (опорні) навчальні заклади
1.8	Співпраця з громадськими організаціями щодо залучення їх представників до діяльності з розвитку інклюзивної освіти	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, базові (опорні) навчальні заклади
1.9	Співпраця із засобами масової інформації та громадськими організаціями щодо формування відповідної громадської думки – толерантного ставлення до осіб з	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської

	особливими потребами		міської ради, базові (опорні) навчальні заклади
1.10	Підготовка і видання інформаційних матеріалів з досвіду запровадження інклюзивної освіти в навчальних закладах м. Харкова	2013-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

4.2.5. Реалізація Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
4.2.5.1. Науково-методичне та інформаційне забезпечення виховної роботи в навчальних закладах міста			
1.	Створення Ради з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді	Вересень 2015 року	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Створення на сайті Департаменту освіти електронного реєстру нормативно-правових документів щодо національно-патріотичного виховання дітей та молоді	Вересень – жовтень 2015 року	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Створення інформаційної рубрики («Я – українець, громадянин, патріот») на сайті Департаменту освіти, присвяченої національно-патріотичній тематиці	Вересень – жовтень 2015 року	Науково-методичний педагогічний центр
4.	Проведення конференцій, семінарів, круглих столів для різних категорій педагогічних працівників навчальних закладів, представників Міської батьківської ради та громадськості з питань національно-патріотичного виховання школярів	2016-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

5.	Підготовка методичних матеріалів з організації виховних заходів, роботи клубів та центрів національно-патріотичного виховання	2016-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
6.	Проведення моніторингу стану розвитку системи національно-патріотичного виховання в навчальних закладах м. Харкова	2016-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
7.	Створення бази даних передового педагогічного досвіду з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді	2016-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
8.	Забезпечення висвітлення засобами масової інформації діяльності навчальних закладів щодо виховної роботи з питань національно-патріотичного виховання учнів	2016-2017	Науково-методичний педагогічний центр

4.2.5.2. Створення умов щодо формування громадянської позиції та громадянської свідомості особистості

1.	Організація та проведення міських заходів: - фестивалю національних культур «Моя багатонаціональна школа», огляду куточків державної та національної символіки в навчальних закладах міста; - конкурсу на кращу розробку виховного заходу національно-патріотичної тематики; - музично-театрального фестивалю «Діти Харкова – за мир»; - огляду-конкурсу загонів юних миротворців дитячо-юнацьких організацій навчальних закладів	2015-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

2.	Здійснення аналізу результативності участі районів у міських конкурсах виховного спрямування	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр. управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Сприяння участі навчальних закладів у міжнародних та всеукраїнських очно-заочних масових виховних заходах, програмах і проектах національно-патріотичного спрямування	2016-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр. управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

4.3. Створення умов розвитку системи освіти

4.3.1. Кадрова політика

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1.	Визначення на період до 2017 року потреби в педагогічних працівниках для навчальних закладів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Запроваджувати нові форми підготовки кандидатів на керівні посади у «Школі резерву» і віддавати перевагу випускникам цієї школи при призначенні на керівні посади	3 2011 року	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
3.	Створення системи професійно-педагогічної адаптації молодих фахівців. Визначення змісту і форм роботи, вжити заходів для забезпечення їх становлення і	2011-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, керівники

	зростання		навчальних закладів
4.	Продовження роботи, спрямованої на надання можливості здобуття другої вищої педагогічної освіти працюючим вчителям	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, керівники навчальних закладів
5.	Створення механізму взаємодії вищих педагогічних навчальних закладів з місцевими органами управління освітою щодо визначення базових навчальних закладів для проведення практики студентів та залучення науковців до роботи в закладах освіти	2011-2012	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, керівники навчальних закладів
6.	Сприяння участі громадських організацій у розв'язанні актуальних проблем освіти, підвищенні ролі вчителя у формуванні громадянського суспільства	Постійно	Департамент освіти міської ради
7.	Сприяння направленню на навчання до вищих навчальних закладів працівників дошкільних навчальних закладів, що не мають вищої освіти, на пільгових умовах	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
8.	Забезпечення умов для проходження курсової перепідготовки медичних сестер дошкільних навчальних закладів на базі медичних закладів міста Харкова	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, Департамент охорони здоров'я Харківської міської ради
9.	Аналіз фактичної потреби дошкільних навчальних закладів міста в педагогічних кадрах, своєчасне направлення заявок на заміщення вакантних посад молодими спеціалістами	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

10.	Здійснення грошового стимулювання переможців професійних конкурсів «Учитель року», «Вихователь року» та оглядів-конкурсів з підготовки навчальних закладів до нового навчального року.	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

4.3.2. Науково-методичний супровід реалізації Програми

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1.	Організація діяльності міської Методичної ради	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
2.	Координація діяльності завідувачів і методистів управлінь освіти адміністрацій районів з різних напрямів діяльності.	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
3.	Організація постійно діючих семінарів для новопризначених керівників навчальних закладів, заступників директорів з навчально-виховної роботи, кадрового резерву	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
4.	Організація науково-практичних семінарів для завідувачів і методистів районних методичних центрів з питань підвищення професійної компетентності педагогічних працівників	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
5.	Проведення конкурсів професійної майстерності	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
6.	Створення системи дистанційної освіти учнів та педагогічних працівників за різними напрямами.	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
7.	Вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду роботи навчальних закладів, педагогічних працівників.	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
8.	Поповнення відео-, аудіо-, фонотеки науково-методичного педагогічного центру	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
9.	Сприяння інформаційному	2011-2017	Науково-методичний

	наповненню проекту «Шкільна Інтернет-бібліотека»		педагогічний центр
10.	Придбання ліцензійних електронних підручників, навчальних програм із різних предметів, довідників, електронних засобів контролю знань учнів для закладів освіти міста	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
11.	Передплата фахових періодичних видань	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
12.	Розробка та випуск інформаційно-методичних матеріалів	3 2012 року	Науково-методичний педагогічний центр
13.	Проведення навчально-методичних семінарів для методистів із психологічних служб із питань впровадження психолого-педагогічних інновацій, реалізації державних програм	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
14.	Налагодження внутрішньоміських, міжміських зв'язків з організаціями та установами, робота яких передбачає здійснення психологічного супроводу різних напрямків діяльності (міський та районні центри зайнятості, ПТНЗ)	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
15.	Розробка інструментарію контролю стану забезпечення психологічного супроводу навчально-виховного процесу	2011	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
16.	Створення та щорічне оновлення бази даних соціально обдарованих учнів ЗНЗ м. Харкова	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
17.	Організація роботи творчої групи практичних психологів ЗНЗ м. Харкова з метою розробки діагностичного інструментарію щодо виявлення творчо обдарованих учнів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти

			адміністрацій районів Харківської міської ради
18.	Розробка та видання комплексу психодіагностичних методик для виявлення обдарованих дітей та молоді (творча обдарованість)	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
19.	Впровадження системи психологічних тренінгів та занять для всіх суб'єктів навчального процесу: учнів, батьків, вчителів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
20.	Продовження навчання практичних психологів закладів освіти роботі з комплексом психодіагностичних методик для виявлення обдарованих дітей та молоді через систему міських науково-практичних семінарів та тренінгів (за різними типами обдарованості)	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
21.	Розробка комплексу психодіагностичних методик для виявлення лідерів в учнівських колективах	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
22.	Впровадження системи тренінгів для лідерів учнівського самоврядування та ділових ігор для педагогів, які працюють лідерським активом	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
23.	Сприяння підсиленню ролі учнівського самоврядування у профілактичній роботі серед неповнолітніх, залучення до участі в роботі учнівського самоврядування дітей «групи ризику»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
24.	Організація навчання класних керівників, кураторів, педагогів-організаторів щодо організації системи роботи з органами учнівського самоврядування на всіх рівнях	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
25.	Організація і проведення семінарів для координаторів шкіл сприяння здоров'ю, вчителів предмета «Основи	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр Департаменту освіти,

	здоров'я» щодо впровадження освітньо-просвітницьких, оздоровчо-спортивних програм, ефективних форм, методів і технологій навчання в навчально-виховний процес		
26.	Підготовка до видання методичних матеріалів із питань реалізації освітніх програм із формування здорового способу життя (з досвіду роботи ДНЗ, ЗНЗ міста): - збірник інтегрованих уроків (заняття), позакласні заходи, тематичні розробки для проведення освітньо-просвітницької роботи з батьками; - збірник диктантів з української (російської) мови здоров'яформуючого спрямування	2011	Науково-методичний педагогічний центр
27.	Висвітлення досвіду роботи ЗНЗ (ДНЗ) з питань впровадження ефективних форм пропаганди здорового способу життя та проблем формування культури здоров'я у засобах масової інформації	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
28.	Створення на офіційному сайті Департаменту освіти сторінки «Освіта для здоров'я». Розміщення інформаційно-просвітницьких матеріалів згідно з календарем Всесвітніх та Міжнародних днів профілактики захворювань для подальшого використання вчителями у навчально-виховній роботі	2011 2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
29.	Встановлення міжміських, міжрегіональних та міжнародних зв'язків із закладами освіти здоров'язберігаючого спрямування (обмін досвідом)	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр

4.3.3. Розвиток матеріально-технічної бази системи освіти

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Виконавці
1.	Моніторинг стану забезпеченості технологічним обладнанням харчоблоків навчальних закладів та пральним обладнанням дитячих садків	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Продовження поетапного оновлення технологічного обладнання для харчоблоків навчальних закладів та прального обладнання для дитячих садків	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Щорічне обстеження стану приміщень, покрівель та інженерних комунікацій навчальних закладів міста	2011-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
4.	Оформлення дефектних актів щодо виявлених аварійних станів приміщень будівель навчальних закладів	У разі необхідності	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
5.	Здійснення першочергових капітальних ремонтів будівель та споруд закладів освіти, благоустрою територій навчальних закладів м. Харкова	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
6.	Забезпечення введення в дію плавального басейну Харківського Палацу дитячої та юнацької творчості	2012	Департамент освіти Харківської міської ради
7.	Продовження створення сучасних базових закладів освіти щорічно по 1 навчальному закладу в кожному з 9-ти районів міста	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади

8.	Продовження реконструкції шкільних стадіонів у загальноосвітніх навчальних закладах	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
9.	Організація моніторингу стану забезпеченості меблями навчальних закладів та придбання меблів, в першу чергу віддаючи перевагу дошкільним навчальним закладам та групам, які відкриваються	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
10.	Організація моніторингу стану забезпеченості спортивним інвентарем та обладнанням закладів освіти	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
11.	Придбання для закладів освіти обладнання для спортивних залів, спортивного інвентарю, елементів дитячих ігрових майданчиків	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
12.	Вивчення стану забезпеченості закладів освіти засобами навчання, навчальним обладнанням та м'яким інвентарем відповідно до нормативних вимог	2011	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
13.	Здійснення поетапного оновлення засобів навчання, навчального обладнання та м'якого інвентарю закладів освіти	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
14.	Здійснення поетапного оновлення навчальних, методичних та навчально-наочних посібників закладів освіти	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади

15.	Капітальний ремонт технологічних систем Харківського Палацу дитячої та юнацької творчості по просп. Тракторобудівників, 55.	2014-2017	Управління з будівництва, ремонту та реконструкції Департаменту будівництва та шляхового господарства Харківської міської ради
16.	Фінансування видання, придбання, зберігання та доставки підручників і посібників на умовах співфінансування з міського бюджету міста Харкова та/або освітньої субвенції на рівні 50 відсотків.	2015-2017	Департамент освіти Харківської міської ради

4.3.4. Інформаційні та комунікаційні технології в системі освіти

4.3.4.1. Комп'ютеризація навчально-виховного процесу

1.	Проведення моніторингу стану інформатизації закладів освіти м. Харкова	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
2.	Здійснення поетапного оновлення навчальних комп'ютерних комплексів закладів освіти м. Харкова комп'ютерною технікою	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
3.	Оснащення загальноосвітніх навчальних закладів мобільними навчально-комп'ютерними комплексами	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
4.	Забезпечення комп'ютерною технікою дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, шкільних та районних методичних кабінетів, лабораторій комп'ютерних технологій в освіті управлінь освіти районів міста	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади

5.	Поетапне забезпечення закладів та установ освіти м. Харкова стаціонарними та портативними мультимедійними комплексами	2011-2017	Управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
6.	Приведення приміщень навчальних комп'ютерних комплексів у відповідність до вимог чинних Державних санітарних правил та норм влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади
7.	Проведення ремонтних робіт, робіт із модернізації та технічного обслуговування існуючих одиниць комп'ютерної техніки закладів та установ освіти м. Харкова	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради, навчальні заклади

4.3.4.2. Функціонування єдиного освітнього інформаційного середовища

1.	Сприяння реалізації проекту щодо підключення закладів та установ освіти м. Харкова до єдиної телекомунікаційної комп'ютерної мережі	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Реалізація проекту високошвидкісної комп'ютерної мережі закладів та установ освіти м. Харкова	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Розгалуження локальних мереж у закладах освіти м. Харкова з метою надання можливості доступу до мережі Інтернет з усіх автоматизованих робочих місць	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
4.	Технічна підтримка функціонування інтернет-вузла «Освіта Харкова»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
5.	Модернізація та вдосконалення офіційного сайту Департаменту освіти Харківської міської ради	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради

6.	Забезпечення інформаційного наповнення, розвиток та розширення можливостей проекту «Шкільна інтернет-бібліотека»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
7.	Доукомплектація навчальних закладів спеціальним обладнанням для проведення телеконференцій, інтернет-уроків, інтернет-нарад тощо	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
8.	Забезпечення доступу до мережі Інтернет та забезпечення закладів освіти м. Харкова необхідним обладнанням	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради

4.3.4.3. Програмні засоби для закладів та установ освіти

1.	Розвиток, вдосконалення та супровід єдиного програмного комплексу «Міська освітня мережа». Запровадження і розвиток інформаційної системи управління освітою «Харківська міська освітня мережа. ІСУО»	2011-2013 2014-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Поповнення медіатек програмних засобів навчального призначення на базі науково-методичного педагогічного центру управління освіти, районних методичних кабінетів та лабораторій комп'ютерних технологій в освіті	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
3.	Придбання ліцензійного системного та базового програмного забезпечення	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
4.	Придбання програмних засобів навчального призначення для загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів м. Харкова для підтримки допрофільного та профільного навчання	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради

4.3.4.4. Підвищення рівня інформаційної культури різних категорій педагогічних працівників закладів та установ освіти

1.	Проведення конкурсу-захисту на кращу модель інформатизації закладу освіти серед загальноосвітніх навчальних закладів м. Харкова	Щорічно	Департамент освіти Харківської міської ради

2.	Організація та проведення навчально-методичних семінарів, педагогічних конференцій з питань інформатизації освіти	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
3.	Розвиток міської системи дистанційного навчання «Доступна освіта»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради
4.	Організація та проведення учнівських та педагогічних творчих конкурсів, кубків, змагань за напрямом інформаційних та комунікаційних технологій	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради

4.4. Реалізація комплексних проектів освіти

4.4.1. «Обдарована молодь». Розвиток системи роботи з обдарованою молоддю

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
4.4.1.1. Науково-методичне та інформаційне забезпечення роботи з обдарованою молоддю			
1.	Організація діяльності Координаційної ради з питань організації роботи з обдарованою молоддю	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
2.	Вивчення та узагальнення досвіду роботи навчальних закладів, педагогічних працівників щодо роботи з обдарованими учнями	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Проведення семінарів для різних категорій педагогічних працівників із питань впровадження ефективних форм, методів та технологій навчання та розвитку обдарованої молоді	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
4.	Підготовка та видання методичних матеріалів щодо роботи з обдарованою молоддю	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
5.	Забезпечення висвітлення засобами масової інформації ходу та	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської

[illegible]

	турнірів спільно з вищими навчальними закладами та громадськими організаціями		методичний педагогічний центр
5.	Проведення міських конкурсів: - знавців української мови; - знавців російської мови	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
6.	Проведення моніторингу результативності участі учнів у турнірах та інших міських інтелектуальних змаганнях	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
7.	Проведення міської олімпіади для випускників школи I ступеня «Путівка в науку»	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
8.	Проведення II (міського в м. Харкові) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з математики, фізики та інформатики	2012-2017	Науково-методичний педагогічний центр
9.	Проведення II (міського) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах міської мережі м. Харкова	2012-2017	Науково-методичний педагогічний центр
10.	Проведення міського конкурсу «Учень року»	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
11.	Здійснення аналізу результатів участі учнів м. Харкова у Всеукраїнських учнівських олімпіадах та Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
12.	Організація роботи міської очно-заочної школи для обдарованих учнів	2011-2012	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
13.	Співпраця з вищими навчальними закладами, галузевими науково-методичними установами, громадськими організаціями з питань роботи з обдарованими дітьми	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
4.4.1.3. Соціальна підтримка обдарованих учнів та їхніх педагогів			
1.	Визначення щорічно 100 персональних стипендій міського голови	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської

	«Обдарованість»		ради, науково-методичний педагогічний центр
2.	Визначення щорічно 250 стипендій «Кращий учень навчального закладу» Визначення щорічно 264 стипендій «Кращий учень навчального закладу»	2011-2014 2015-2017	Постійна комісія Харківської міської ради з гуманітарних питань (освіта, культура, духовність, молодіжна політика та спорт), Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
3.	Проведення щорічних урочистих прийомів міського голови для учнів та студентів, нагороджених стипендією «Обдарованість» та «Кращий учень навчального закладу»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
4.	Організація відпочинку та оздоровлення обдарованих учнів у міських, міжнародних та всеукраїнських таборах відпочинку та навчання	2011-2017	Департамент освіти, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
5.	Забезпечення участі обдарованих дітей та молоді у Міжнародних та Всеукраїнських олімпіадах, турнірах, конкурсах, фестивалях, змаганнях, обміні дитячими і молодіжними делегаціями, «інтелектуальному туризмі»	2011-2017	Департамент освіти, науково-методичний педагогічний центр, навчальні заклади
6.	Проведення тижня «Ліцейські асамблеї»	2011-2012	Рада керівників закладів освіти м. Харкова, Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
7.	Здійснення грошового стимулювання: - педагогічних працівників, учні яких	2011-2017	Постійна комісія міської ради з

	стали переможцями Міжнародних та IV етапу Всеукраїнських предметних олімпіад, Всеукраїнських учнівських турнірів, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України		гуманітарних питань (освіта, культура, духовність, молодіжна політика та спорт), Департамент освіти Харківської міської ради
8.	Організація і проведення урочистих зустрічей міського голови з переможцями Всеукраїнських учнівських олімпіад, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України, Всеукраїнських турнірів, з випускниками-медалістами загальноосвітніх навчальних закладів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр

4.4.2. «Я – харків'янин». Розвиток системи виховання дітей і молоді міста

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
4.4.2.1. Науково-методичне та інформаційне забезпечення виховної роботи в навчальних закладах міста			
1.	Вивчення та узагальнення ефективного досвіду роботи навчальних закладів із питань виховної роботи	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
2.	Проведення семінарів, конференцій для різних категорій педагогічних працівників навчальних закладів із проблем виховання особистості в сучасних умовах	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
3.	Підготовка та видання методичних матеріалів із питань виховання дітей та учнівської молоді	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
4.	Забезпечення висвітлення засобами масової інформації діяльності навчальних закладів щодо виховної роботи	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
4.4.2.2. Створення умов щодо формування творчої, соціально адаптованої, інтелектуально розвиненої особистості			
1.	Організація та проведення міських	2011-2017	Департамент освіти

	заходів серед дітей та учнівської молоді за різними напрямками виховної роботи: - конкурсу дружин юних пожежних; - конкурсу команд юних інспекторів руху; - конкурсу команд КВК юних інспекторів руху; - шкільного Чемпіонату міста Харкова команд КВК; - конкурсу-захисту учнівських проектів; - конкурсу учнівських творів; - конкурсу-огляду на кращий музей при навчальному закладі; - огляду-конкурсу з допризовної підготовки; - Спартакіади допризовної молоді та військово-спортивної гри «Патріот»; - малих Олімпійських ігор «Діти Харкова»; - конкурсу патріотичної пісні	2011	Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
2.	Проведення загальноміських масових заходів для загальноосвітніх та позашкільних закладів Харківським Палацом дитячої та юнацької творчості	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, Харківський Палац дитячої та юнацької творчості
3.	Здійснення аналізу результативності участі районів у міських конкурсах виховного спрямування	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
4.	Сприяння участі навчальних закладів у міжнародних та всеукраїнських очно-заочних масових виховних заходах, програмах і проектах з метою пропаганди та вивчення кращого досвіду роботи	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр

4.4.3. «Учні́вське самоврядування – школа демократії та соціального партнерства»

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
4.4.3.1. Науково-методичне та інформаційне забезпечення роботи			
1.	Організація роботи Ради кураторів із питань супроводу діяльності учнівського самоврядування та дитячо-юнацьких громадських організацій	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
2.	Розробка моделі та технології цілісної системи учнівського самоврядування та методики її впровадження в навчальні заклади міста	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
3.	Проведення круглих столів, науково-практичних конференцій із питань методичного керівництва діяльністю органів учнівського самоврядування. Підготовка та видання методичних рекомендацій	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр Департаменту освіти
4.	Проведення семінарів щодо впровадження ефективних форм, методів і технологій в діяльність учнівського самоврядування	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр
5.	Вивчення та узагальнення ефективного досвіду організації діяльності учнівського самоврядування та дитячих громадських організацій в навчальних закладах	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
6.	Створення інформаційної бази для керування процесом розвитку системи учнівського самоврядування: - розробка концепції розвитку Харківської міської організації учнівського самоврядування; - оновлення нормативно-правової бази діяльності учнівського самоврядування та дитячих громадських організацій; - оновлення банку даних про	2011 2011-2017 2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради

	міський, районні органи учнівського врядування, органи учнівського врядування у навчальних закладах		
7.	Висвітлення на сторінці «Учнівське самоврядування» офіційного сайту Департаменту освіти та засобами масової інформації та учнівськими друкованими органами змісту й результативності діяльності органів учнівського самоврядування	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
8.	Налагодження міжрегіональних та міжнародних зв'язків з учнівськими громадськими організаціями	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
4.4.3.2. Виявлення лідерів та створення умов для їх розвитку і роботи в органах учнівського самоврядування			
1.	Розробка методичних рекомендацій щодо пошуку соціально обдарованих учнів та системного навчання лідерів на рівні навчального закладу, району, міста	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
2.	Проведення учнівських конференцій, форумів, зльотів: - Великої ради старшокласників; - звітно-виборчої конференції Харківської молодіжної організації учнівського самоврядування ХМОУС; - форуму шкільних Євроклубів; - зльоту юних миротворців та волонтерів	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради
3.	Проведення «Фестивальної весни» Харківської міської організації учнівського самоврядування: - фестивалю організацій учнівського самоврядування «Запали свою зірку»; - кінофестивалю дитячих авторських фільмів;	2013, 2016 Щорічно	Науково-методичний педагогічний центр спільно з навчальними закладами м. Харкова

	- театрального фестивалю; - вернісажу ідей «Марафону унікальних справ ХМОУС»; - фестивалю авторської пісні; - фестивалю шкільних ЗМІ; - дебатного турніру шкільної ліги	2011-2014 Щорічно 2011 2015-2017 2015-2017	
4.	Забезпечення участі лідерів учнівського самоврядування в конкурсах: - «Учень року» в номінації «Лідер року»; - конкурсі учнівських пропозицій до кроскультурного мегапроекту «Марафон унікальних справ ХМОУС»; - конкурсі на кращий друкований орган учнівського самоврядування; - конкурсі на кращий кабінет учнівського самоврядування	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр спільно з навчальними закладами м. Харкова
5.	Проведення моніторингу стану розвитку учнівського самоврядування в навчальних закладах міста	2011-2017	Науково-методичний педагогічний центр спільно з навчальними закладами м. Харкова
6.	Організація співпраці органів учнівського самоврядування зі студентським самоврядуванням вищих навчальних закладів	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
7.	Налагодження співробітництва з громадськими організаціями у сфері підтримки учнівських ініціатив	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
8.	Залучення до роботи в органах учнівського самоврядування соціально обдарованих учнів (за інформацією банку даних ЗНЗ м. Харкова)	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр
9.	Організація відпочинку та оздоровлення лідерів учнівського самоврядування у міських, міжнародних та всеукраїнських таборах відпочинку та навчання	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр

10.	Видання міської учнівської газети «Шкільний Харків»	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради, науково-методичний педагогічний центр

4.5. Погашення кредиторської заборгованості

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1.	Забезпечення погашення кредиторської заборгованості у разі її виникнення за попередні роки	2011-2017	Департамент освіти Харківської міської ради

5. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Передбачені Програмою заходи є основою для побудови соціально-педагогічної системи міста, зорієнтованої на задоволення освітніх потреб громади міста.

Функції сприяння взаємодії та забезпеченню координації роботи місцевих органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, установ та організацій незалежно від форми власності, пов'язаних з виконанням Програми, і корегування передбачених нею заходів відповідно до наявних фінансових, матеріальних та організаційних можливостей покладаються на постійну комісію Харківської міської ради з гуманітарних питань (освіта, культура, духовність, молодіжна політика та спорт).

Організацію виконання Програми відповідно до своїх повноважень здійснюють Департамент освіти Харківської міської ради, управління освіти адміністрацій районів Харківської міської ради.

6. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Для досягнення поставлених цілей Програми шляхом поетапного здійснення її заходів вона фінансується за окремими блоками відповідно до бюджетних можливостей.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок:

- коштів бюджету міста Харкова (з урахуванням заходів, які фінансуються у рамках державних, регіональних та міських галузевих програм і проектів, що реалізуються);
- інших джерел, які не заборонені законодавством України.

Фінансування заходів на виконання Програми здійснюється з міського бюджету м. Харкова відповідно до кошторису після затвердження його рішенням сесії Харківської міської ради в межах фінансових можливостей бюджету.

Головним розпорядником бюджетних коштів з виконання заходів Програми є Департамент освіти Харківської міської ради.

7. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ

Контроль за виконанням цієї Програми здійснює Харківська міська рада.

Громадський контроль за ходом реалізації Програми здійснюється постійною комісією Харківської міської ради з гуманітарних питань (освіта, культура, духовність, молодіжна політика та спорт), Департаментом освіти Харківської міської ради.

8. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

8.1. Забезпечення функціонування навчальних закладів та установ освіти міста Харкова

- забезпечення бюджетного фінансування на утримання дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладів і установ освіти комунальної форми власності, професійно-технічних навчальних закладів у відповідності до законодавства України.

8.2. Удосконалення змісту освіти

8.2.1. Дошкільна освіта

- забезпечення конституційних прав і державних гарантій щодо доступності здобуття дошкільної освіти дітьми дошкільного віку шляхом розширення мережі дошкільних навчальних закладів різних типів і форм власності;

- підвищення показника охоплення дошкільною освітою дітей від року до шести до 80 %, дітей від 3-х до 6-ти років усіма формами дошкільної освіти – до 100 %

8.2.2. Загальна середня та позашкільна освіта

- припинення скорочення мережі класів загальноосвітніх навчальних закладів, створення умов для їх розвитку;

- створення системи роботи щодо збереження життя і здоров'я дітей у загальноосвітніх навчальних закладах;

- підвищення авторитету і значущості повної загальної середньої освіти серед учнівської і батьківської громадськості;

- оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів у напрямку збереження і розвитку існуючої мережі та мінімізації кількості учнів, які навчаються на підзміні;

- удосконалення єдиної системи харчування у загальноосвітніх навчальних закладах;

- забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-4-х класів та учнів 1-х класів безкоштовним харчуванням молоком;

- створення умов, що сприяють зміцненню здоров'я вихованців та школярів, їх гармонійному розвитку;
- збільшення кількості учнів, охоплених гарячим харчуванням;
- поліпшення якості харчування вихованців та школярів, забезпечення якісним харчуванням вихованців та учнів пільгових категорій відповідно до законодавства України;
- збільшення відсотка охоплення дітей організованими формами відпочинку та оздоровлення;
- забезпечення соціальної підтримки дітей пільгових категорій, створення належних умов для їх навчання, виховання та оздоровлення, повноцінної соціалізації та активного залучення до життя суспільства;
- підвищення якості підготовки працівників дитячих закладів відпочинку та оздоровлення;
- створення умов для організації відпочинку та оздоровлення дітей у літній період;
- поліпшення здоров'я дітей, охоплених організованими формами відпочинку та оздоровлення;
- підвищення рівня науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення дитячих закладів відпочинку та оздоровлення;
- припинення скорочення мережі гуртків, спортивних секцій позашкільних навчальних закладів;
- покращення програмно-методичного забезпечення діяльності позашкільних навчальних закладів;
- розширення в освітньому середовищі спектру профілактичних заходів щодо виховання у школярів культури здорового способу життя;
- об'єднання зусиль органів місцевого самоврядування, фахівців у сфері освіти, соціального захисту, охорони здоров'я, культури та спорту, центрів по роботі з сім'ями та молоддю, працівників органів внутрішніх справ, недержавних громадських, релігійних організацій щодо виховання дитини у дусі відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих;
- підвищення рівня життя дітей пільгових категорій, створення сприятливих умов для їх повноцінної соціалізації та активного залучення до життя суспільства, створення належних умов для соціальної адаптації та захисту інтересів дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків;
- зниження рівня злочинності серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів, особливо скоєння злочинів, які носять насильницький характер; зниження рівня алко-, наркозалежності, тютюнопаління; збереження та зміцнення здоров'я школярів;
- підвищення рівня правової освіти та правового виховання школярів шляхом впровадження сучасних форм і методів роботи з молоддю;
- спрямування виховної роботи на впровадження нових форм та методів національно-патріотичного виховання; розширення складу суб'єктів виховної діяльності, посилення координації їхніх зусиль у межах єдиного освітнього простору міста;

- формування в дітей та молоді національної ідентичності, активної громадянської позиції, розуміння єдності та цілісності України, особистої відповідальності за долю держави та рідного міста;
- підтримка розвитку дитячих і молодіжних громадських організацій як центрів становлення патріотів України, сприяння роботі Міської організації учнівського самоврядування;
- посилення контролю за викладанням предмета «Захист Вітчизни», сприяння формуванню знань старшокласників про задачі Збройних Сил України, цивільного захисту, медико-санітарної підготовки;
- розширення міжнародного співробітництва з питань формування здорового способу життя людини, забезпечення участі педагогів і школярів у реалізації нових міжнародних проектів і програм;
- підвищення рівня та якості освіти через поширення прогресивного міжнародного досвіду в загальноосвітніх навчальних закладах міста;
- налагодження безпосередніх контактів і партнерських зв'язків між навчальними закладами Харкова та школами-партнерами різних країн світу, закордонними українськими школами й освітніми центрами зарубіжжя;
- набуття школярами нових компетентностей, які забезпечать їм конкурентоспроможність у європейському та світовому освітньому просторі.

8.2.3. Моніторингові дослідження якості освіти

- створення міської системи моніторингу якості загальної середньої освіти шляхом формування моделі управління якістю освіти;
- підвищення рівня професійної компетенції управлінців та педагогічних працівників, що беруть участь у плануванні та розробці програм моніторингових досліджень;
- збагачення освіти міста альтернативними методами та технологіями проведення моніторингу якості освіти і розширення зв'язків із міжнародними освітянськими моніторинговими організаціями;
- консолідація зусиль державних, громадських, наукових організацій, спрямованих на досягнення високої якості загальної середньої освіти в навчальних закладах, збереження багатовікових традицій і досвіду педагогічної громадськості міста.

8.3. Створення умов розвитку системи освіти

8.3.1. Кадрова політика

- поліпшення якісного складу керівників та педагогічних працівників шляхом створення умов для неперервної освіти;
- обґрунтоване довгострокове прогнозування потреби навчальних закладів міста у педагогічних працівниках, стабілізація їх кадрового складу;
- підвищення престижу професії педагога у суспільстві та утвердження високого соціального статусу вчителя;
- поліпшення соціально-економічного становища вчителів, морального і матеріального стимулювання їхньої професійної діяльності;

- приділення особливої уваги питанню сприяння в забезпеченні педагогів житлом.

8.3.2. Науково-методичний супровід реалізації Програми

- створення ефективної системи управління освітою, що забезпечує формування професійно компетентної особистості, конкурентно спроможного спеціаліста, який може відповідати за результати своєї діяльності;
- забезпечення принципу «освіта для всіх» протягом усього життя;
- підвищення професійної майстерності та якості праці педагогів;
- упровадження інноваційних систем і технологій навчання, удосконалення взаємодії вчителів, учнів, батьків для оптимізації навчально-виховного процесу;
- активізація наукової та інноваційної діяльності у сфері освіти;
- якісний психологічний супровід процесу навчання і виховання школярів;
- розробка і впровадження новітніх методик, методів і технологій роботи практичних психологів;
- орієнтація роботи на соціально-психологічну профілактику негативних явищ в учнівському та молодіжному середовищі, профілактику девіантної і ризикованої поведінки підлітків.

-

8.3.3. Розвиток матеріально-технічної бази системи освіти

- збереження здоров'я дітей та підлітків, створення комфортних умов для їхнього навчання та перебування у закладах освіти;
- забезпечення виконання санітарно-технічних вимог до обладнання харчоблоків, пральних, спортивного інвентарю та обладнання, технічних засобів навчання предметних кабінетів, утримання будівель та споруд;
- поетапне виготовлення технічної документації та свідоцтв про право власності територіальної громади на будівлі комунальних закладів освіти міста та документів про закріплення за ними земельних ділянок, розпочати реалізацію плану;
- продовження оновлення спортивного інвентарю та меблів в навчальних закладах;
- створення в кожному районі м. Харкова сучасного базового шкільного стадіону;
- завершення капітального ремонту басейну Харківського Палацу дитячої та юнацької творчості;
- продовження роботи зі створення шкіл інклюзивної освіти (доступних для дітей з особливими потребами).

8.3.4. Інформаційні та комунікаційні технології в системі освіти

- розвинута міська система дистанційного навчання «Доступна освіта» для школярів і педагогів;

- побудова єдиної телекомунікаційної комп'ютерної мережі системи освіти міста;
- доведення середнього показника кількості учнів на 1 комп'ютер у школах міста до 17;
- підвищення інформаційної культури всіх учасників навчально-виховного процесу;
- удосконалення системи управління освітою міста шляхом розвитку єдиного програмного комплексу автоматизованого ведення статистичної інформації про навчальні заклади міста всіх типів із використанням клієнт-серверних технологій для мобілізації обміну інформацією між різними функціональними управлінськими рівнями.

8.4. Реалізація комплексних проектів освіти

8.4.1. «Обдарована молодь». Розвиток системи роботи з обдарованою молоддю

- подальший розвиток системи виявлення, розвитку та підтримки обдарованої молоді;
- підвищення рівня професійної компетенції педагогів, що працюють з обдарованою молоддю;
- забезпечення соціально-правових гарантій учнівської молоді;
- щорічне оновлення міського інформаційно-аналітичного банку даних «Обдарованість»;
- функціонування сторінки Програми на офіційному сайті Департаменту освіти Харківської міської ради та наявність інформаційного форуму для консультування учнів та їхніх батьків;
- розширення зв'язків із міжнародними та українськими освітянськими організаціями;
- збільшення кількості обдарованих учнів навчальних закладів міста, що навчаються та отримують консультації в «очно-заочній школі» для обдарованих дітей, у тому числі за дистанційною формою навчання із залученням викладачів вищих навчальних закладів.

8.4.2. «Я – харків'янин». Розвиток системи виховання дітей і молоді міста

- забезпечення єдності навчання й виховання як двох взаємозалежних складових системи освіти;
- поєднання організаційно-педагогічної, родинно-сімейної, національно-культурної та просвітницької діяльності педагогів, батьків, учнів, громадськості;
- піднесення ролі виховання в педагогічному процесі навчальних закладів усіх типів і форм власності;
- створення необхідних умов для виховання дітей та учнівської молоді, розвитку їх здібностей, професійного самовизначення;
- забезпечення ефективності профілактики девіантної поведінки дітей та учнівської молоді;

- попередження та подолання вживання наркотичних речовин, профілактики ВІЛ/СНІДу;
- сприяння створенню й розвитку дитячих та молодіжних громадських організацій як осередків самореалізації особистості.

8.4.3. «Учнівське самоврядування – школа демократії та соціального партнерства»

- розширення сфери діяльності ХМОУС, удосконалення структури, забезпечення можливостей для соціальної практики, соціального загартування, соціального проектування учнів;
- реорганізація органів учнівського самоврядування, забезпечення ними реальної участі в державно-громадському управлінні освітою;
- розширення кількості дитячих та молодіжних громадських організацій, забезпечення в них максимальної свободи для самореалізації учнів.

Директор Департаменту освіти

О.І. Деменко